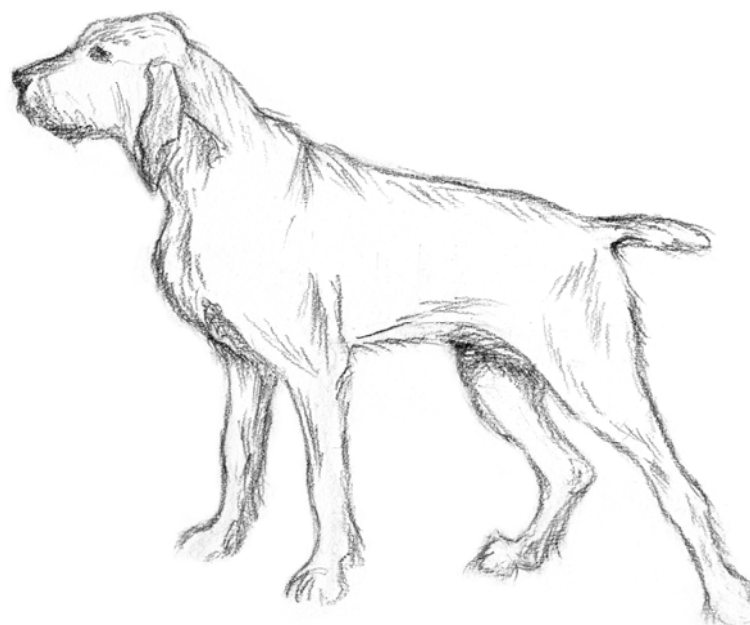

Saksanseisojakerho ry
Jalostustoimikunta

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA
1.1.2011–31.12.2015
SPINONE
165

Tämä jalostuksen tavoiteohjelma on laaja tietopaketti käsittelemästään rodusta kaikkien rodun harrastajien ja rodusta kiinnostuneiden käyttöön. Tavoiteohjelma on laadittu Suomen Kennelliitto r.y.:n jalostustieteellisen toimikunnan mallirungon ja siihen liittyvien ohjeiden pohjalta. Jalostuksen tavoiteohjelma on käsitelty Saksanseisojakerho r.y.:n vuosikokouksessa 2010, mistä on hyvissä ajoin tiedotettu rotujärjestön jäseniä jäsenjulkaisu Saksanseisoja –lehden joulukuun 2009 numerossa sekä rotujärjestön internet-sivuilla. Tämän jälkeen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut rotujärjestön internet-sivuilla: www.saksanseisojakerho.fi kaikkien rodusta kiinnostuneiden tutustuttavana ja kommentoitavana hyvissä ajoin ennen vuosikokousta 2010. Vuosikokouksen roturyhmäkokouksessa tavoiteohjelma on käyty läpi ja Saksanseisojakerho r.y.:n vuosikokouksessa 17.4.2010 hyväksytty jäsenistöltä tulleen palautteen mukaisesti muokattuna.

Suomen Kennelliitto r.y.:n jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymisen jälkeen tämä jalostuksen tavoiteohjelma on voimassa 1.1.2011 alkaneen PEVISA-kauden, minkä jälkeen tavoiteohjelma jälleen päivitetään.

Jalostuksen tavoiteohjelma on luettavissa ja tulostettavissa Saksanseisojakerho r.y.:n internet -sivuilta (www.saksanseisojakerho.fi => muut mannermaiset kanakoirat => spinone) ja saatavissa myös tavoiteohjelman kokoajilta pyydettyäessä.

Koonnut ja saadun palautteen mukaisesti muokannut: Salla Finnilä, Marjo Heikkinen, Sanna Hietala ja Kerttu Ylilauri

Kannen kuva: Jutta Rikola

SISÄLLYSLUETTELO

1. Yhteenvedo	4
2. Rodun tausta.....	5
3. Rotujärjestön organisaatio ja sen historia	5
4. Nykytilanne.....	6
4.1 Populaation koko ja rakenne.....	7
4.1.1 Populaation koko ja rakenne Suomessa	9
4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet.....	13
4.2.1 Luonne.....	13
4.2.2 Käyttöominaisuudet.....	13
4.2.3. Kanakoirien erikoiskokeet.....	15
4.3 Terveys	17
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	17
4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet	19
4.4 Ulkomuoto	24
4.4.1 Rotumääritelmä	28
5. Yhteenvedo aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta.....	31
6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat.....	32
6.1 Visio.....	33
6.2 Rodun tavoitteet.....	33
6.3 Rodun strategia	33
6.4 Uhat ja mahdollisuudet	34
6.5 Varautuminen ongelmiin	35
6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi.....	36
7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta.....	36
Lähdeluettelo.....	38
Liite 1	40
Liite 2	41

TAULUKOT

Taulukko 1. Spinonekanta eri maissa

Taulukko 2. Rekisteröinnit Suomessa 2000–2009

Taulukko 3. Jalostukseen käytetyt koirat 1999–2008

Taulukko 4. Käytetyt yhdistelmät 2004–2009

Taulukko 5. Jalostukseen vuosina 2004–2008 käytettyjen koirien keskinäiset lähisukulaisuussuhteet

Taulukko 6. Rodun ominaisuuspisteet 2005–2009

Taulukko 7. Koe- ja näyttelykäynnit 2001–2008

Taulukko 8. Spinonen PEVISA-ohjelma

Taulukko 9. Lonkkakuvattujen spinonejen lukumäärä ja tulokset 2001–2009

Taulukko 10. Kyynärkuvatut koirat, lausuntovuosi 2005–2010.

Taulukko 11. Aiemman tavoiteohjelman toteutuminen

Taulukko 12. SWOT-analyysi rodun tilasta

Taulukko 13. Varautuminen tulevaisuuden ongelmiin

Taulukko 14. Toimintasuunnitelma jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi

1. Yhteenveto

Spinone on Italiasta peräisin oleva seisova lintukoira, joka kuuluu FCI:n ryhmään 7. Suomessa spinonen rotujärjestö on Saksanseisojakerho (SSK). Spinonelle ominaisia käyttöominaisuuksia ovat riistaintoinen haku, rotutyypillisenä askellajina ravi, tarkka hajuaisti sekä luontainen riistankäsittelytaito ja nouto-ominaisuudet. Käyttöominaisuuksia mitataan kanakoirien erikoiskokeessa (KAER). Spinone on luonteeltaan miellyttävä ja koulutusta kestävä. Jotta nämä hyvät ominaisuudet voidaan säilyttää, on jalostuksessa kiinnitettävä entistä enemmän huomiota käytettävien koirien käyttöominaisuuksiin ja terveyteen.

Suomessa spinoneita on noin 170, vuosittain rekisteröidään vajaa parikymmentä koiraa. Metsästyskäytössä näistä on noin 50 prosenttia, vuosina 2004–2008 syntyneistä koirista 64 prosenttia. Kotimaansa Italian lisäksi rotu on levinnyt muihin Euroopan maihin ja Yhdysvaltoihin. Alkuperämaata lukuunottamatta yhä harvempi koira toimii alkuperäisessä käytössä. Useissa maissa rotu on muuttumassa näyttely- ja muuksi harrastuskoiraksi (Taulukko 1). Jalostuksessa suuri haaste onkin testata käytettävien koirien käyttöominaisuudet, missä onkin edistytty varsin mukavasti edeltävän JTO:n tarkastelujaksoon verrattuna. Koekäyntien määrän odotetaan kasvavan jatkossa ja viime vuosina lähes kaikki pennut on myyty metsästäviin perheisiin.

Spinonella on PEVISAssa lonkkakuvauksen raja-arvona C ja ”matadoripykälän” mukainen penturajoitus on 21 kuitenkin siten, että viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Lonkkakuvattujen koirien määrä on edeltävän JTO:n tarkastelujaksoon nähden tuplaantunut, ja tulokset ovat hyviä. Hieman horjuntaa on odotettavissa käytettäessä jalostukseen ulkomaisia koiria, joiden lonkkakuvattujen sukulaisten määrä on pieni. Rodun ataksiariskin (CA) voidaan katsoa olevan hallinnassa kehitetyn geenitestin ansiosta. Muita terveyteen vaikuttavia jalostuksessa huomioitavia asioita ovat mm. silmäluomen asentovirheet, hammaspuutokset, tulehdusherkkyyys, pitkärunkoisuus ja pohjavilla, jotka vaikuttavat koiran alkuperäiseen käyttöön. Huomiota on myös kiinnitettävä terveeseen ja sopusuhtaiseen käyttökoiran rakenteeseen, joka tulisi näyttelykehän lisäksi todentaa myös käytännön metsästyksessä. Näyttelyharrastuksen myötä rodussa on havaittavissa koirien fyysisen koon kasvua. SSK:n tietokannan näyttelykertomusten mukaan Suomessa on näyttelyissä esitetty yhä useampia rotumääritelmän mukaan korkeuden ylärajoilla ja sen yli olevia koiria. Fyysisen koon myötä myös painoa on tullut lisää. Terveeseen ja tasapainoiseen rodunomaiseen käyttöön soveltuvaan ja rotumääritelmän mukaiseen rakenteeseen tulee kiinnittää jalostuksessa huomiota, jotta rotu olisi tulevaisuudessakin kykenevä metsästämään.

Jalostuksen tavoitteena on laajentaa rodun geenipohjaa jalostuksen pitkäjänteisyyden sekä koirien terveyden ja elinvoiman turvaamiseksi käyttöominaisuuksista tinkimättä. Jalostukseen käytetään käyttöominaisuuksiltaan, terveydeltään ja luonteeltaan hyviä koiria siten, että käyttökelpoinen materiaali hyödynnetään mahdollisimman tarkoin ja tasaisesti. Rodun hyvät käyttö- ja luonneominaisuudet pyritään säilyttämään, minkä vuoksi jalostukseen käytettävät koirat tulisi testata KAER-kokeessa ainakin nuortenluokassa, jolloin pystytään näkemään perinnöllisiä taipumuksia. Rodun kotimaassa rotujärjestön jalostuksen ohjenuora on ”Parhaista käyttökoirista rotunsa tyyppillisimmät edustajat”. Käyttöominaisuuksia voidaan priorisoida jalostusvalinnoissa myös Suomessa, jossa ulkomuoto on jo varsin hyvällä tasolla. Jatkossakin pennut pitäisi pyrkiä myymään metsästäjille, jotta hyvä kehitys jatkuisi.

Rotujärjestö pyrkii saavuttamaan asetetut tavoitteet jakamalla rodun harrastajille mahdollisimman paljon ja avoimesti informaatiota rodussa kulloinkin esiintyvistä ongelmista. Spinoneharrastajille järjestetään vuosittain koulutuspäiviä ja SM-kisat sekä roturyhmän kokous. Tapahtumista tiedotetaan Saksanseisojakerhon internet-sivuilla, Saksanseisoja-lehdessä ja Spinone Sitella osoitteessa <http://kotisivu.mtv3.fi/finnishspinone/>. Kasvattajia rohkaistaan hyödyntämään jalostusneuvojan ja

jalostustoimikunnan apua yhdistelmiä suunnitellessaan.

2. Rodun tausta

Kuten niin monen muunkin vanhan rodun, myös spinonen historia on hämärän peitossa. Muun muassa Senofonte ja Seneca ovat jo noin 500 eKr. maininneet kirjoituksissaan karkeakarvaisen koiran, joka oli fyysisesti kestävä ja seiso riistaa. Myöhemmin samantyyppisistä karkeakarvaisista koirista löytyy mainintoja ajalta 100 jKr. Flavio ja Oppiano (200 jKr.) lisäsivät omilla rotukuvauksissaan koiran ominaisuuksiin ”koira, joka ei metsästä itselleen vaan isännälleen”, mikä on mainittu useissa nykypäivänkin lähteissä yhtenä spinonen arvostetuimmista ominaisuuksista.

1400-luvulta lähtien spinonen tyyppisiä koiria on esiintynyt muun muassa Montagnan, Tizianin ja Tiepolon maalauksissa, minkä lisäksi aikakauden kirjallisissa lähteissä kerrotaan arvostetusta metsästyskoirarodusta, jonka ominaisuudet ja ulkonäkö vastasivat nykyistä spinonea. Sana ”spinone” tarkoittaa vapaasti käännettynä piikikästä, minkä on katsottu viittaavan joko koiran karheaan turkkiin tai vaikeakulkuiseen maastoon, mihin rotu on alkujaan luotu.

Spinone on alkuperältään talonpoikien käyttämä ja jalostama monipuolinen metsästyskoira, jonka tarkoituksena oli hankkia perheelle ruokaa mahdollisimman tehokkaasti. Vaikeina aikoina etenkin ruskea värimuunnos oli köyhien talonpoikien suosiossa, koska se maastoutui hyvin ilta- ja aamuhämärässä rikkaiden talollisten jahtimaille. Rauhallisen mutta määrätietoisien hakunsa ansiosta spinone erittäin kestävä ja tarkkanokkainen riistanlöytävä, mikä teki siitä ihanteellisen metsästyskoiran vaikeakulkuisiin maastoihin, jokivarsiin ja suoalueille. Spinone on tyyppillisesti erinomainen noutaja niin maalta kuin vedestä: alkujaan yksi rodun tärkeistä tehtävistä oli jäljittää ja noutaa jokisuistoissa ja jokivarsissa vesilintupassissa ammutut linnut. Spinonella ei tulisi olla varsinaista petoeläinkovuutta, vaan sen tulisi seistä pienpedot – kaikenlainen aggressiivinen suhtautuminen on epätoivottava piirre. Spinone poikkeaa tässä suhteessa psyykeltään monesta muusta mannermaisesta seisojasta.

Toisen maailmansodan jälkeen spinonekanta hupeni lähes olemattomiin. Rodun säilyttämiseksi ja haluttujen ominaisuuksien vahvistamiseksi spinonea on risteytetty mm. korthalsingriffonin kanssa, mistä voi vieläkin nähdä piirteitä etenkin rodun ruskeassa värimuunnoksessa. Korthalsingriffonin lisäksi rotuun on tuotu uutta verta muistakin ranskalaisista seisojista (esim. boulet) ja noutajista, bracco italianosta ja karkea- ja lyhytkarvaisesta saksanseisojasta. Setterin ja pointterin vaikutus näkyy paikoin vieläkin valko-oransseissa linjoissa. Toisen maailmansodan jälkeen rodun harrastajat alkoivat kiertämään syrjäisiä maalaiskyliä ja kartoittamaan kaikkein rotutyypillisimpiä yksilöitä, joiden pohjalta rotua alettiin luomaan uudestaan. Alussa pääpaino oli ulkomuodossa, minkä seurauksena käyttöominaisuudet osin heikkenivät. Metsästäjien vaatimuksesta säilyttää spinone metsästyskoirana rotujärjestössä alettiin 1980-luvun alkupuolella painostaa voimakkaasti ja laajamittaisesti käyttöominaisuuksien parantamiseen. Tällä hetkellä rodun metsästysominaisuuksien keskitaso on italialaisen rotujärjestön mukaan saatu Italiassa hyvälle tasolle, ja jalostuksen ohjenuora onkin valita ”parhaista käyttökoirista rotunsa tyyppisimmät edustajat”.

Spinonen italialainen rotujärjestö Famiglia dello Spinone perustettiin vuonna 1949. Nykyisin rotujärjestö tunnetaan nimellä Club Italiano Spinoni (C.I.Sp). Suomessa spinonen rotujärjestö on Saksanseisojakerho.

3. Rotujärjestön organisaatio ja sen historia

Spinone kuuluu mannermaisten seisotarotujen yhteisen rotujärjestön, Saksanseisojakerho r.y.:n alaisuuteen. Saksanseisojakerho on perustettu vuonna 1943, jolloin yhdistyksen jäseniksi ilmoittautui 27 saksanseisojien harrastajaa. Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon kuuluvassa rotujärjestössä on noin 2400 jäsentä. Aluksi rotujärjestön edustamat koirat olivat vain lyhyt- ja karkeakarvaisia saksanseisojia, mutta nyt valikoimaan kuuluu jo 17 erilaista mannermaista seisotarotua tai rotumuunnosta (lähde SKL:n tiedonanto), joihin rekisteröidään vuosittain 600–800 uutta pentua.

Saksanseisojakerhon tarkoitus on ylläpitää ja kehittää mannermaisia seisovia lintukoiria metsästyksen monitoimikoirina sekä edistää kanakoiraharrastusta Suomessa. Tähän kerho pyrkii järjestämällä roduilleen näyttelyitä, katselmuksia sekä kanakoirien erikoiskokeita (KAER) ja kilpailuja, julkaisemalla opaskirjoja ja neljästi vuodessa ilmestyvää Saksanseisoja-lehteä sekä näyttely- ja koetulokset sisältävää vuosikirjaa. Kerho myös vaalii ja ohjaa edustamiensa rotujen rodunjalostusta sekä pyrkii kaikin keinoin torjumaan koirien terveydentilaa mahdollisesti horjuttavia perinnöllisiä vikoja ja muita eläinsairauksia sekä tiedottamaan niistä jäsenilleen.

Saksanseisojakerhon hallituksessa on 7 jäsentä ja sihteeri. Lisäksi kerhon toimintaa ohjaavat toimikunnat: jalostustoimikunta, ulkomuototoimikunta, koetoimikunta ja tietojenkäsittelytoimikunta. Kerhon toimihenkilöihin kuuluvat myös päätoimittaja, jäsensihteeri, myyntisihteeri, vuosikirjan päätoimittaja ja kotisivujen vastuhenkilö. Saksanseisojakerhon jalostustoimikunnassa on 9 jäsentä. Jalostusneuvojat valitsee Saksanseisojakerhon vuosikokous. Valtarotujen, lyhytkarvaisen ja karkeakarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonta työllistää suurimman osan toimikunnan jäsenistä: lk- saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 3 henkilöä ja kk-saksanseisojan jalostusneuvonnasta 3 henkilöä. Bretonien jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö, münsterinseisojien sekä pitkäkarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö ja muiden jäljelle jäävien rotujen jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö. Saksanseisojakerhon sääntöjen mukaan rotu saa oman jalostusneuvojan, kun rekisteröityjen pentujen määrä ylittää 50 pentua/vuosi. Pienempien, mutta Suomeen jo vakiintuneiden rotujen (pitkäkarvainen saksanseisoja, unkarinvizslat, korthalsingriffoni, bracco italiano, spinone, weimarinseisoja ja stabyhoun) pentuvälityksestä ja rotutietouden jakamisesta vastaa jalostustoimikunnan kullekin rodulle valitsema pentuvälittäjä.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunta määrittelee jalostuksen tavoitteet, seuraa rotujemme tilaa sekä kerää ja jakaa rodusta tietoa. Toimikunta ohjaa jalostuksen suunnittelua antamalla lausuntoja ja suosituksia jalostusyhdistelmistä sekä hoitaa pentuvälitystä. Toimikunta pitää yllä jalostusrekisteriä jalostukseen sopiviksi katsotuista koirista. Jalostustoimikunta on mukana järjestelemässä jokavuotista nuorten koirien ikäluokkakatselmusta Junkkaria, vuosikokouksen tai erikoisnäyttelyn yhteydessä järjestettäviä jalostusaiheisia luentopäiviä sekä vastaa joka toinen vuosi pidettävän jalostusuroskatselmuksen järjestelyistä.

4. Nykytilanne

Edeltävän JTO:n tarkastelujaksosta moni asian on edistynyt: lähes kaikki pennut on viimevuosien aikana myyty metsästäjille, kiitos kasvattajien harkitsevan pennutuksen ja näyttöjen hankkimisen. Lonkkakuvattujen koirien määrä on noussut, ja tulostasoa voidaan pitää hyvänä. KAER-kokeissa käyneiden ja palkittujen koirien määrä on noussut. Jalostukseen vuosina 2004–2008 käytetyistä koirista 14 koirasta viiden ominaisuudet oli testattu KAER-kokeessa ennen jalostuskäyttöä, seitsemän koiraa oli kuitenkin metsästyskäytössä. Jatkossa haasteena on geenipohjan harkittu laajentaminen: seitsemästä käytetystä nartusta kolme olivat keskenään läheistä sukua (Taulukot 4–6). Koska kyseessä on käyttökoirarotu ja Suomen populaatioon on uutta verta löydettävissä Euroopasta, ei toistaiseksi ole tarpeen käyttää geenipohjan laajentamisen nimissä jalostukseen ominaisuuksiltaan tai terveydeltään puutteellisia koiria.

Spinone on monipuolinen metsästyskoira, ja näiden ominaisuuksien säilyttämiseksi mahdollisimman monen yksilön käyttöominaisuuksien testaaminen on tärkeää. Jalostuksessa tulisi entistä enemmän huomioida koiran palkintosijan sijasta yhdistelmän ominaisuuksien mahdollisimman hyvää yhteensopivuutta ja täydentävyys. Näyttelyissä palkittavien yksilöiden suhteen pitäisi ulkomuodon ja rotutyypillisyyden lisäksi huomioida erityisesti myös se, että koirat ovat rakenteellisesti terveitä ja soveltuvia alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa. Käyttöominaisuuksien jalostaminen vaikuttaa myös

koirien luonteeseen. Koirat eivät saa olla luonteeltaan arkoja tai epäluuloisia, ja niiden toimintakyvyn pitäisi myös yllättävissä tilanteissa palautua kohtuudella. Terveys ja käyttöominaisuudet ovat jalostuksessa tärkeitä. Rodun kysyntä metsästyskoirana on edelleen kasvussa sitä mukaa, kun rodun edustajat ovat tulleet tunnetummaksi metsästyskoirana ja niitä on palkittu KAER-kokeissa. Paikallisesti kokeissa käymättömillä, aktiivisessa metsästyskäytössä olevilla metsästyskäyttöön koulutetuilla rodun edustajilla on myös ollut kysyntää lisäävää vaikutusta

4.1 Populaation koko ja rakenne

Ensimmäinen spinone tuotiin Suomeen 1986 Englannista. Suomessa on spinoneita noin 170. Tuonteja on tapahtunut Italiasta, Englannista Tanskasta, Ruotsista, Alankomaista, Yhdysvalloista, Irlannista ja Unkarista. Spinoneita on viety Ruotsiin, Panamaan, Alankomaihin, Tanskaan, Luxemburgiin ja Saksaan.

Taulukko 1. Spinonekanta eri maissa.

	Koiria	Metsästyskäytössä	Käyttökokeissa	Erityisiä terveysongelmia
Italia	4 500–5000	90 %	2 %	-
Britannia	3 500	<10 %	0,2 %	-
Yhdysvallat	3 500–4000	30 %	5 %	HD, ED, mahalaukun laajentuma, erilaiset keskushermostoperäiset kohtaukset, autoimmuunisairaudet, syöpä
Suomi	170	65 %	6 %	ED, OCD
Alankomaat	350–300	15 %	5 %	-
Ruotsi	200	10–15 %	2 %	Entropion, ektropion, purenta
Saksa	250	15 %	10 %	-

Tiedot ovat arvioita ja perustuvat ko. maan kasvattajilta, rotujärjestöltä tai rotua harrastavilta yhdistyksiltä saatuihin tietoihin. Tietoihin on arvioitu viimeiset 4–5 vuotta.

CA = cerebellar ataxia, pikkuaivooaksia, HD = hip dysplasia, lonkkanivelen dysplasia, ED = kyynärnivelen dysplasia

Yllä oleva taulukko kuvaa spinoneiden määrää ja rodunomaisen käytön astetta eri maissa. HUOM! Tiedot ovat arvioita, jotka perustuvat kustakin maasta rotuyhdistykseltä tai rodun harrastajilta saatuihin tietoihin. Edeltävän JTON tarkastelujakson määrät on merkitty sulkuihin.

Suomi: spinoneiden määrä on hieman laskenut (200), mutta metsästykseen käytettävien koirien (25%) ja KAER-kokeisiin osallistuvien koirien (5%) määrä on suhteessa noussut. Vuosina 2004–2008 syntyneistä koirista metsästyskäytössä on jopa noin 65 prosenttia, eli suunta on oikea. Tästä kiitos kuuluu pitkälti aktiivisille kasvattajille ja harkitulle pennuttamiselle vain metsästäjien tarpeeseen. Kokeisiin osallistuneiden spinoneiden määrä on 2000-luvun alusta lähes tuplaantunut, joskin parannettavaa on vielä. Useamman koiran osallistuttua ja tultua palkituksi käyttökokeissa metsästäjien mielenkiinto rotua kohtaan on kasvanut. Lonkkakuvattujen koirien määrä on viime tarkastelujaksosta lähes tuplaantunut ja tulokset ovat olleet hyviä. Muutamilla koirilla on raportoitu mm. etupään nivelten nivelrikkoa, mahalaukunkiertymiä, epileptisiä kohtauksia ja yliherkkyyttä, mutta kokonaisuudessaan rotu on kuitenkin varsin terve.

Italia: Rodun tilanne Italiassa on pysynyt kutakuinkin vakiona. Valtaosaa koirista käytetään käytännön metsästykseen, mutta vain pieni osa käy kokeissa. Rotua pidetään yleensä ottaen terveenä. Rakenteessa on jo vuosien ajan pyritty suuresta ja raskaasta entisaikojen koirasta kohti nykypäivän metsästyksessä toimivaa käyttökoiran rakennetta. Jalostuksen ohjenuorana on jo vuosia ollut valita hyvien käyttökoirien joukosta rotunsa tyypillisimmät yksilöt, eli jalostuksessa painotetaan rodun käyttöominaisuuksia. Tämä on tarkoittanut sitä, että jalostuksessa on tehty kompromisseja joidenkin sellaisten ominaisuuksien suhteen, jotka liittyvät enemmän rodun historiaan kuin toiminnallisuuteen (kuten ”nahka paksu kuin härällä” ja suuri, massava rakenne) ja joita aikoinaan näki näyttelykehissä paljonkin. Nykypäivän jalostuksessa prioriteetti on sen sijaan annettu toiminnalliselle,

dynaamisemmalle ja urheilullisemmalle rakenteelle. Avoimissa maastoissa spinonen on haettava laajasti siinä missä muidenkin mannermaisten seisojien. Peitteisissä maastoissa spinonesta on kuitenkin löydyttävä ”metsien ja vaikeakulkuisten suistojen” metsästyskoiran tyypillinen harkitseva haku. Pitkäjänteisen valikoivan jalostustyön ansiosta rodun käyttöominaisuuksien keskitaso on saatu varsin hyväksi, mistä osoituksena on mm. spinonejoukkueen voittama Coppa Italia -käyttökoe vuonna 2009.

Britannia: Britanniassa spinoneiden määrä on säilynyt vakiona. Metsästyksessä käytetään alle 10 % prosenttia koirista ja sekä metsästyskaudella että kesällä järjestettäviin kokeisiin osallistuu noin 0,02 % koirista. Britanniassa ei käyttökoirilla ole erityisiä terveysongelmia, mutta yleisesti ottaen huolta aiheuttaa epilepsia ja lisääntynyt syöpien määrä. Britanniassa on kehitetty geenitesti ataksian kantajien löytämiseksi, ja jalostukseen käytettäviä koiria testataan kasvavassa määrin. Kyynärnivelen dysplasia (OCD) on pienempi mutta huomioonotettava ongelma. Syy spinoneiden metsästyskäytön vähyteen Britanniassa johtuu koirien hitaasta heräämisestä riistalle: harrastajat aloittavat innokkaasti, mutta koiran tullessa vaikeaan murrosikään (vasta noin 2–3 vuoden iässä!), omistajat luovuttavat. Ammattiohjaajat suosivat usein nopeammin heräviä koiria, joilla tuloksia saa nopeammin. Lisäksi osa metsästäjistä pitää spinoneita liian hitaina ja haluavat nopeamman ja näyttävämmän hakijan. Eräs suuri syy on myös harjoittelumahdollisuuksien ja -maastojen vähäisyys.

Ruotsi: Ruotsissa spinoneiden määrän arvioidaan nousseen voimakkaasti, ja määräksi arvioidaan noin 200 koiraa (100). Näistä 10–15% käytetään metsästyksessä, eli metsästyksessä käytettävien koirien määrä on jäänyt jälkeen koiramäärän kasvusta (10–15%). Kokeissa käyneiden koirien osuus on 2%. Ruotsissa on kaksi käyttövaliospinonea: toinen vuodelta 2007 ja toinen vuodelta 2009. Ruotsin Kennelliitto seuraa entropiumia ja ektropiumia spinonella. Terveyskyselyn kautta on tullut ilmoituksia myös purentavirheistä. Lonkkanivelen dysplasiaa on löydetty vain 7%:lla koirista vuoden 1986 jälkeen. Hyvästä lonkkatilanteesta johtuen Ruotsissa voidaan vuodesta 2010 alkaen käyttää jalostukseen lonkkakuvattuja koiria ilman raja-arvoa (ennen vain A tai B). Jatkossakin tullaan seuraamaan koirien luonteita. Seurattavia asioita ovat myös huono luustonvahvuus, suora olkavarsi ja taka-ahtaus. Todettiin, että spinonen on oltava luustoltaan raskas ja että spinone ei ole kevyt ja nopea koira. Rotuna spinone on yleisesti ottaen terve.

Saksa: Spinoneiden määrä Saksassa on noussut 250 koiraan (200), ja metsästyksessä käytettävien koirien osuuden arvioidaan olevan 15% (5%). Arviolta 70 % metsästyksessä käytettävistä spinoneista on suorittanut käyttökokeen, mikä on huomattavasti enemmän kuin aikaisemmin (0,01%). Erityisiä terveysongelmia ei mainittu. Muutamalla yksittäisellä koiralla on todettu kyynärnivelen kehityshäiriötä (ED) ja OCD:ta ja vanhemmilla koirilla sydänongelmia. Noin 5% spinoneista käytetään henkilöhakuun.

Alankomaat: Spinoneiden määrä on noussut hieman ja on nyt 300–350 (250–300). Metsästyskäytössä olevien koirien määrän arvioidaan olevan nyt 15%, mikä on enemmän kuin aikaisemman tarkastelujakson 10%. Käyttökokeisiin arvioidaan kuitenkin osallistuneen ainoastaan 5% (10%) koirista. Terveystieteen suhteen ei ole suurempia ongelmia. Tiedossa on kolme ataksian kantajaa, mutta geenitestatuista spinoneista valtaosa on ollut terveitä. Lonkkien ja silmien suhteen ei ole erityisiä ongelmia.

Yhdysvallat: Yhdysvaltojen tapauksessa on huomioitava, että kyseessä on alue, joka kattaa lähes kokonaisen mantereen, minkä vuoksi tiedot ovat karkeita arvioita. Spinoneiden määrä arvioitiin edeltävää jaksoa korkeammaksi 3500-4000 (2500-3000) yksilöön. Metsästyskäytössä olevien koirien määräksi arvioitiin noin 30 (5) prosenttia, mutta kokeissa käy vain pieni määrä koiria, arvioita 5 prosenttia. Spinone Club of American teki vastikään terveystieteen rodun harrastajien keskuudessa. Kyselyssä esille nousivat mahalaukunlaajentuma, lonkkanivelen ja kyynärnivelen dysplasia, erilaiset kohtaukset (epileptistyyppiset ja muut, tekijän lisäys) ja autoimmuunisairaudet. Myös erityyppisiä

syöpiä esiintyi, joista yleisimpänä hemangiosarkooma (HD, mahalaukun laajentuma/kiertymä, epilepsia, syövät).

4.1.1 Populaation koko ja rakenne Suomessa

Ensimmäinen spinone tuli Suomeen Englannista vuonna 1986, ja ensimmäinen pentue syntyi vuonna 1989, ja varsinaisesti kanta alkoi kasvaa vuonna 1995.

Taulukko 2. Rekisteröinnit Suomessa 2000–2009

Vuosi	Pentueet	Yht.	Tuonti-nartut	Tuonti-urokset	Tuonnit yht.	Kaikki Yht.
2000	1	9	-	2	2	11
2001	4	33	1	2	3	36
2002	3	21	2	-	2	23
2003	2	18	1	-	1	19
2004	3	28	-	2	2	30
2005	3	15	1	1	2	17
2006	1	4	1	1	2	6
2007	1	11	-	-	-	11
2008	1	9	-	1	1	10
2009	1	6	1	1	2	8

lähde: Suomen Kennelliitto/ Koiranet 22.4.2010

Vuosittain on rekisteröity keskimäärin noin 17 koiraa. Koiria on tuotu ulkomailta vuosittain keskimäärin 1–2 kpl. Pentueita on tullut keskimäärin 1–4 kpl/vuosi. Kaer-kokeessa palkittuja koiria oli 30.6.2009 mennessä yhteensä 16 kpl, joista yksi voittajaluokassa. Nykyään Suomessa on noin 170 spinonea. Tuontikoirien määrää pyritään lisäämään geenipohjan laajentamiseksi. Suomen spinonekannassa on huomattavaa yhden matadorinartun ja kolmen uroksen käyttö vuosina 1995–2004, mutta tilanne on edeltävän JTO:n seurantakauden (2004–2010) aikana parantunut huomattavasti (Taulukot 3 ja 4).

Taulukko 3. Jalostukseen käytetyt koirat 2000–2009 (koiran syntymävuosi suluissa)

Urokset	Pentueita	Pentuja	%*	Lonkka-kuvattuja	Näyttelyssä esitettyjä jälk.	KAER-kokeessa esitettyjä jälk.
Edi Wolfsirius Dal Podere Antico (2000)	5	44	27,16 %	11	23	4
Wynsett Falco (1999)	4	31	19,14 %	7	17	2
Tarrygnome's Spindrifisirius (1997)	2	18	11,11 %	8	12	1
Epithelium Carlo (2000)	2	13	8,02 %	4	8	7
Ludstar Bertoldo (2005)	1	11	6,79 %	2	9	0
Goldfly Dollie Fooled Again At Cobbets (2001)	2	10	6,17 %	4	7	3
Sharpshot Cu Roi (2005)	1	9	5,56 %	4	8	3
Snow Drop For Wynsett (1995)	1	8	4,94 %	1	2	0
Fragola Primo Fratello (1994)	1	8	4,94 %	7	8	7
Wolfsirius Kashmir (2002)	1	7	4,32 %	5	3	0
Magic At Sharpshot (2000)	1	3	1,85 %	3	3	3
Yhteensä	21	162		56	100	30
Nartut	Pentueita	Pentuja	%*	Lonkka-kuvattuja	Näyttelyssä esitettyjä jälk.	KAER-kokeessa esitettyjä jälk.
Dynamo Route Sixtysix (1998)	4	34	20,99 %	10	18	4
Fragola Cassiatore (1997)	3	21	12,96 %	11	16	14
Fragola Jasmina (2002)	3	21	12,96 %	6	13	3
Dynamo Fire Wolfsirius (2000)	1	12	7,41 %	4	4	0
Klippans Pandora (2001)	1	11	6,79 %	1	6	2
Jass-Ann Caramia (1996)	1	9	5,56 %	5	7	0
Fragola Jemina Tesoro (2002)	1	9	5,56 %	4	8	3
Karhen Nocciola (1995)	1	8	4,94 %	1	2	0
Karhen Olimpia (1998)	1	7	4,32 %	2	5	0
Dynamo Rambling Rose (1998)	1	7	4,32 %	0	4	0
Fragola Clemenza (1997)	1	7	4,32 %	2	3	1
Amber Rio Dalla Terra Di Mai (2003)	1	7	3,70 %	5	3	0
Tarrygnome's Spices (1997)	1	6	3,70 %	2	5	0
Bella Di Bunarii (2000)	1	3	1,85 %	3	3	3
Yhteensä	21	162		56	100	30

Lähde: Suomen Kennelliitto/Koiranet 22.4.2010

* Prosenttia ajanjaksolla syntyneistä pennuista

Pentueita on vuosina 1999–2008 ollut yhteensä 21, joista vuosina 2004–2008 on syntynyt 8. Pentueessa on ollut keskimäärin 7,7 pentua. Jalostukseen on vuosina 2004–2008 käytetty 7 urosta ja 7 narttua (Taulukko 4). Uusintayhdistelmiä on vuosina 2004–2005 syntynyt 2. Verrattuna edelliseen JTO-seurantajaksoon, jalostukseen on käytetty enemmän KAER-kokeeseen osallistuneita koiria. KAER-koekäyntejä oli neljällä nartulla ja kolmella uroksella. Näistä kolme narttua ja yksi uros on myös palkittu KAER-kokeessa. Vuosina 2004–2008 syntyneissä pentueista yhden pentueen sukusiitosaste oli 3,52% laskettuna viiden sukupolven mukaan, muiden pentueiden sukusiitosaste oli 0% tietokannassa näkyvien sukupolvien mukaan (Kennelliiton Koiranet-jalostustietokanta).

Taulukko 4. Käytetyt yhdistelmät 2004–2009

Isä	Emä	Pentueita	Pentuja	Lonkka-kuvattuja	Näyttelyssä esitettyjä jälk.	KAER-kokeessa esitettyjä jälk.
Edi Wolfsirius Dal Podere Antico (A)	Klippans Pandora (B)	1	11	1	6	2
Edi Wolfsirius Dal Podere Antico (A)	Dynamo Route Sixtysix (A)	1	9	3	6	2
Epithelium Carlo (C)*	Fragola Cassiatore (A)*	2	13	4	8	7
Goldfly Dollie Fooled Again At Cobbets	Fragola Jasmina (A)*	2	10	4	7	3
Ludstar Bertoldo (B)*	Fragola Jasmina (A)*	1	11	3	10	4
Macig At Sharpshot	Bella Di Bunarii (A)*	1	3	3	3	3
Sharpshot Cu Roi (A)*	Fragola Jemina Tesoro (A)*	1	9	4	8	3
Wolfsirius Kashmir (A)	Amber Rio Dalla Terra Di Mai (A)	1	7	5	3	0
Yhteensä		10	73	27	51	24

lähde: Suomen Kennelliitto/ Koiranet 22.4.2010

Koiran lonkkakuvaustulos suluissa

* Koira osallistunut KAER-kokeeseen

Vuosina 2004–2008 kaksi käytetyintä urosta olivat Edi Wolfsirius Dal Podere Antico (20 pentua/ 27,40% syntyneistä pennuista) sekä Epithelium Carlo (13 pentua/ 17,80% syntyneistä pennuista). Käytetyimmät nartut olivat Fragola Jasmina (21 pentua/28,77% syntyneistä pennuista) ja Fragola Cassiatore (13 pentua/17,80% syntyneistä pennuista). Yhdistelmistä keinosiemennyksiä oli kolme, joissa kahdessa nartulla ei ollut pentuja luonnollisesta astutuksesta. Yksittäisen koiran pentumäärää on osittain hillinnyt matadoripykälän saaminen rodun PEVISAan. Haasteena on kuitenkin edelleen se, että usea jalostukseen käytetyistä nartuista on samaa sukulinjaa. Tämän vuoksi tulevaisuudessa on huomioitava myös sukulinjojen liikakäyttö. Rodun terveyden ja elinvoimaisuuden kannalta on tärkeää, että geneettinen pohja on mahdollisimman laaja. Tämä tarkoittaa sitä, että mahdollisimman moni jalostuskelpoinen yksilö tulisi käyttää jalostukseen. Samoin kannan tulisi koostua mahdollisimman paljon koirista, jotka eivät ole sukua keskenään, mikä edellyttää kasvattajilta rohkeutta tuoda uutta verta ja välttää uusintayhdistelmiä.

Eläinpopulaation eli kannan geneettistä rakennetta voidaan kuvata tehollisen populaatiokoon käsitteellä. Tehollinen populaatiokoko on sitä pienempi, mitä pienempää osaa rodun kannasta käytetään jalostukseen. Mitä pienempi tehollinen populaatiokoko, sitä nopeammin kannan geneettinen pohja pienenee ja sisäsiittoisuuden mukanaan tuomat riskit kasvavat. Tehollinen populaatio määrittää jalostuspohjan laajuuden ja sitä kautta sukusiitoskertoinen kasvunopeuden ja alleelihävikin populaatiossa. Siitoskoirien sukupuolijakauma vaikuttaa tähän lukuun, jonka minimissään tulisi olla noin 200 jalostuskoiraa. Tehollisen koon ollessa alle 50 populaatio on erittäin haavoittuvassa tilassa. Jalostukseen käytettyjen koirien pieni määrä tarkoittaa, että tehollinen populaatio on vain 14 (12,86). Tehollinen populaatio on laskettu kaavalla $4 \cdot N_m \cdot N_f / (N_m + N_f)$, jossa N_m on jalostusurosten ja N_f jalostusnarttujen lukumäärä ja aikavälinä on yksi sukupolvi, eli 4 vuotta (kaava olettaa koirille tasaiset jälkeläismäärät). Kaava kuvaa kuitenkin ideaalipopulaatiota, eikä sitä voida suoraan soveltaa pienelle kannalle, jossa jalostuskoiria on mahdollista tuoda kannan ulkopuolelta. On huomioitava, että kaava antaa yliarvioita tehollisesta populaatiokoosta, koska kaava ei huomioi mahdollista sukusiitosta. Spinonelle laskettu tehollinen populaatio lienee huomattavasti pienempi käytettyjen koirien sukulaisuussuhteiden vuoksi (Taulukko 5).

Taulukko 5. Jalostukseen vuosina 2004–2009 käytettyjen koirien keskinäiset lähisukulaisuussuhteet

VANHEMMAT-JÄLKEÄINEN			
Vanhemmat	Jälkeläinen	Pentuja kaikista	% kaikista
Edi Wolfsirius Dal Podere Antico - Dynamo Route Sixtysix	Wolfsirius Kashmir	7/73	9,59 %
Fragola Cassiatore	Fragola Jasmina	21/73	28,77 %
Fragola Cassiatore	Fragola Jemina Tesoro	9/73	12,33 %
	Yhteensä	37/73	50,68 %
TÄYSSISARUKSIA			
Yhteiset vanhemmat	Täyssisarukset		
Fragola Primo Fratello - Fragola Cassiatore	Fragola Jasmina	21/73	28,77 %
	Fragola Jemina Tesoro	9/73	12,33 %
	Yhteensä	30/73	41,10 %
PUOLISISARUKSET			
Yhteinen vanhempi	Puolisisarukset		
Snow Drop For Wynsett	Fragola Cassiatore	13/73	17,81 %
	Dynamo Route Sixtysix	9/73	12,33 %
	Yhteensä	22/73	30,14 %

lähde: Suomen Kennelliitto/Koiranet 30.6.2009

Taulukossa on listattu vuosina 2004–2008 jalostukseen käytettyjen koirien keskinäiset sukulaisuussuhteet ja niiden jälkeläisten osuus vuosina 2004–2008 syntyneistä pennuista. Tarkastelujakson aikana on käytetty jalostukseen kerran sekä yhden yhdistelmän molempia vanhempia että yhtä jälkeläistä, yhtä narttua ja kahta sen jälkeläistä, kahta täyssisarta ja kahta puolisisarta, mikä kertoo Suomen kannan kapeasta geenipohjasta. Huom! Samat koirat toistuvat useammassa luokassa, joten eri luokkien kokonaismäärät eivät ole suoraan verrannolliset.

Vuosina 2004–2008 käytettiin vain yhtä urosta kaksi kertaa: Edi Wolfsirius dal Podere Antico 27 prosenttia (20 kpl) syntyneistä pennuista. Käytetyimmän nartun, Fragola Jasminan, pennut muodostavat 29 prosenttia (21 kpl) syntyneistä pennuista. Toiseksi käytetyin narttu Fragola Cassiatore on Fragola Jasminan emä. Jalostuspohjaa voi laajentaa tehokkaasti vain käyttämällä sekä useita erisukuisia narttuja että uroksia. Rodun elinvoimaisuuden säilyttämiseksi rodun yksilöitä tulisi käyttää jalostukseen mahdollisimman monipuolisesti, ja kannan tulisi sisältää mahdollisimman paljon toisilleen erisukuisia koiria. Sukusiitoksen lisääntyessä vähenee geneettinen muuntelu ja väistyvät, haitalliset geenialleelit pääsevät yleistymään rodun kannassa lisäten riskiä perinnöllisten sairauksien yleistymiseen koirakannassa. On suositeltavaa laajentaa geneettistä pohjaa tuonneilla ja suosimalla jalostuksessa uusia linjoja. Koska kyseessä on kuitenkin metsästyskoirarotu ja Suomen populaatioon löytyy uutta verta helposti eri Euroopan maista, jalostukseen käytettävien koirien käyttöominaisuuksista ei ole syytä tinkiä.

Vuosina 2004–2008 käytetyistä jalostuskoirista kolme oli rotujärjestön jalostusrekisterissä. Jalostusrekisteriin hyväksymisen ehtona on vähintään AVO 2 -palkinto KAER-kokeessa nartuilla, AVO 1 -palkinto uroksilla sekä laatuarvostelupalkinto koiranäyttelystä, vähintään 1 x EH tai kahdelta tuomarilta 2 x H, kuitenkin niin, ettei palkintosijan aleneminen johdu koiran luonteesta. Lisäksi koiran tulee täyttää rotukohtaiset PEVISA-määräykset. On huomattava, että moni spinone on omistajansa ensimmäinen seisoja, joten palkintosijan asemesta painotetaan koiran luontaisia metsästysominaisuuksia. On suositeltavaa, että jalostuskoirien käyttöominaisuudet testataan KAER-kokeessa.

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Luonne

Seisojan luonneominaisuuksien ensimmäinen ja tärkein lähtökohta on, ettei ole hyvää metsästyskoiraa ilman hyvää luonnetta. Tavoiteltavan luonteen profiili on rodunomaisen käyttötarkoituksen mukainen.

Luonneominaisuuksien kohdalla tavoitellaan rodunomaisten erityispiirteiden säilyttämistä, mikä tarkoittaa esimerkiksi yläpäistä harkitsevaa hakua, tarkkaa vainua, hyvää riistankäsittelytaitoa, haussa heiluvaa häntää, pystyä seisontaa ja sitä, että koira ei käyttäydy aggressiivisesti pienpetoja kohdatessaan, joskin koiran on pienpedot osoitettava. Tämä ei saa olla ristiriidassa KAER-kokeiden mukaiselle metsästykselle, vaan spinonen ominaisuuksia on jatkossakin pystyttävä mittaamaan KAER-kokeessa, ja kasvattajat vastaavat sellaisten rotutyypillisten piirteiden vaalimisesta, joita KAER-kokeessa ei mitata (esim. haussa heiluva häntä). Seisojan luonteen tulee olla sosiaalinen, koulutuskelpoinen, yhteistyöhaluinen ja yhteiskuntakelpoinen.

Spinonen tulee olla luonteeltaan tasapainoinen, rauhallinen, luoksepäästävä, hyväntahtoinen ja helppo ohjata. Kaikenlainen arkuus, ylikiihkeys, hermostuneisuus ja aiheeton aggressiivisuus ovat vakavia virheitä. Koirat eivät saa olla luonteeltaan arkoja tai epäluuloisia, ja niiden toimintakyvyn pitäisi myös yllättävissä tilanteissa palautua kohtuudella. Myös eriasteinen paukkupelko on vakava virhe. Spinonen tulee olla ihmisiä kohtaan ystävällinen ja avoin. Riistatilanteissa, myös pienpetojen kanssa, spinone on peloton, ja tilanteen mentyä ohi rauhallinen. Minkäänlainen aggressiivinen käytös ei kuitenkaan tässäkään tilanteessa ole spinonella toivottava ominaisuus. Peräkkäisissä riistatilanteissa koiran tulee pysyä rauhallisena. Kaikkia näistä poikkeavia ominaisuuksia on pidettävä virheinä, erityisesti silloin, kun ne haittaavat metsästyksellistä käyttöä.

Jalostuksen vastuuhenkilöt seuraavat kokeissa, testeissä ja näyttelyissä rodun esille tulleita ominaisuuksia ja käyttäytymistä tiedottaen niistä kasvattajia ja harrastajia.

Vaikka spinone on luonteeltaan erittäin miellyttävä, sosiaalinen, säyseä, koulutettava ja koulutusta kestävä, se on erittäin puuhakas ja energinen, ja tarvitsee paljon toimintaa. Pelkäksi oleskelijaksi siitä ei ole. Suomen kannassa on joitakin luonteeltaan varautuneita yksilöitä. Näyttelytuloksissa vuosilta 2004–2008 ei ollut yhtään mainintaa aggressiivisesti käyttäytyneestä koirasta. Luonnemaininnat liittyivät nuorilla koirilla kehätottumuksen puutteeseen. Arkuutta esiintyi hyvin vähän aikuisilla koirilla. Arkaa tai aggressiivista koira ei saa käyttää jalostukseen.

4.2.2 Käyttöominaisuudet

Spinone kuuluu FCI:n ryhmään 7 ja on seisova lintukoira. Spinone on metsästyskoirana riistaintoinen, kestävä, yhteistyöhaluinen ja monipuoliseen metsästykseseen soveltuva lintukoira, joka pystyy hakemaan hyvin riistaa avoimessa maastossa ja on parhaimmillaan peitteisessä risukossa ja metsässä. Se on hyvin väsymätön, menee empimättä pensaikkoihin tai hyppää kylmään veteen. Tarkkavainuisena se on erinomainen linnun löytäjä ja luontainen noutaja niin maalta kuin vedestäkin.

Spinonen rotutyypillinen liikkumistapa on maatavoittava, vauhdikas ravi, mutta riistaintoisena se vaihtaa haussa usein laukalle. Hakutyöskentely on jonkin verran hitaampaa kuin esim. saksanseisojilla. Spinonen työskentely on rauhallista, mutta siitä on kuvastuttava riistainto ja pyrkimys riistalle. Sen tulee työskennellä mahdollisimman itsenäisesti. Haun tulee olla kuhunkin maastoon soveltuvaa ja huomioida kuviolla, peittävyydellä ja etenevyydellä eri maasto- ja tuuliolosuhteet. Lisäksi haun tulee olla riittävän laajaa. Koira ei saa takertua maajälkiin eikä puurtaa. Hakuluoveissa koiran tulee pitää yhteyttä ohjaajaansa ja totella täydentävää ohjausta. Yksi spinonen arvostetuimmista ominaisuuksista on sen kyky pitää yhteyttä ohjaajaan raskaan metsästyssreissun lopussakin.

Rodun kotimaassa Italiassa koira on etupäässä käyttökoirana. Rodun toisessa valtamaassa, Britanniassa, spinone on pääasiassa näyttelykoira, mikä on enenevässä määrin suunta myös muissa Euroopan maissa. Näyttelyharrastuksen suosion kasvaessa on havaittavissa, että koirien keskimääräinen koko on kasvussa ja rakenne muuttumassa raskaammaksi. Suomessakin on näyttelyissä esitetty viime vuosina rotumääritelmän mukaisen enimmäiskorkeuden ylärajoilla olevia ja suurempiakin koiria. Italiassa keskustellaan tämän huomioimisesta rotumääritelmässä, jotta koira pysyisi rakenteeltaan metsästyksen sopivana. On kuitenkin huomattava, että metsästyksen kannalta koiran fyysistä kokoa tärkeämpää on terve ja sopusuhtainen käyttökoiran rakenne.

Spinonen rodunomaisia käyttöominaisuuksia mitataan kanakoirien erikoiskokeella (KAER). Suomessa spinonet osallistuvat KAER-kokeisiin ja kilpailevat samoilla säännöillä muiden mannermaisten kanakoirien kanssa. Italiassa, Irlannissa ja Ruotsissa spinoneille järjestetään omia käyttökokeita. Suomen kanta on tällä hetkellä noin 170 koiraa, joista noin 50 prosenttia on metsästyskäytössä, vuosina 2004–2008 syntyneistä koirista jopa noin 65 prosenttia.

4.2.3. Nykyinen käyttötarkoitus Suomessa

Spinone on monipuolinen metsästyskoira. Suomessa spinonea käytetään pääasiassa seisovana lintukoirana kanalintumetsästyksessä, noutavana koirana vesilintumetsästyksessä ja kyyhkysjahdissa sekä jonkin verran jänisjahdissa. Kokeneita, kanalintujahdissa jo olleita koiria voidaan käyttää vesilintu- ja jänisjahdissa seisovina ja ylösajavina koirina. Haavoittuneen riistan jäljityksessä spinone on erinomainen apulainen erittäin hyvän vainunsa ansiosta. Spinonea ei ole jalostettu hyökkäämään pienpetojen kimppuun, vaan se ilmaisee ne seisonnalla. Jos spinone kohtaa pienpedon, sen ei tulisi koskaan reagoida aggressiivisesti kuten esim. saksanseisojien, spinonen psyyke on täysin erilainen. Spinone on kotimaassaan Italiassa puhtaasti metsästyskoira. Sikäläinen rotujärjestö pyrkii aktiivisesti ehkäisemään rodun jalostustoiminnan liiallisen paisumisen ja rodun leviämisen ei-metsästäjien keskuuteen. Suomessakin kehitys on hyvin tämän suuntainen.

Spinone hakee reippaasti ja ennen kaikkea perusteellisesti, etusijalla ei ole juoksunopeus vaan haun tuloksellisuus ja varmuus. Spinonella on harvinaisen hyvä linnunlöytökyky. Spinone soveltuu järkipärisen ja järjestelmällisen hakunsa ansiosta erinomaisesti myös peitteiseen maastoon, missä sen haun erityisominaisuudet korostuvat ja tulevat hyvin ja tuloksekskaasti esille. Hausta tulee kaikissa maasto-olosuhteissa ilmetä riistallepörkivyyttä. Spinone on vankka koira, johon sääolosuhteet eivät helposti vaikuta. Paksu nahka suojaaa hyvin kylmyyttä ja kosteutta vastaan.

Spinonen jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota työskentelymotivaatioon, puutteellisen metsästyksen tai työskentelyhalun omaavia koiria ei tulisi käyttää jalostukseen. Uinti- ja noutohalukkuuden tulee olla spinonelle luontainen. Luonteen heikkouksilla on vahva periytyvyys, ja virheiden korjaaminen on vaikeaa. Mainitut ominaisuudet ovat luontaisia, eikä niihin voi ratkaisevasti vaikuttaa koulutuksella.

Alla olevassa taulukossa on esitetty KAER-kokeisiin osallistuneiden spinoneiden ominaisuuksien numeeristen arviointien keskiarvot. Kaikissa ominaisuuspisteissä on maksimi 5, vaikkakaan täydet 5 pistettä ei aina ole paras vaihtoehto.

Hakuvauhdin ollessa 2–3 vauhti on ajoittain ravia ja rauhallista laukkaa tilanteesta riippuen.

Maaston peittävyys tarkoitetaan, kuinka kattavasti koira hakee annetun hakualueen.

Yhteistyö on koiran ja ohjaajan yhteistyötä ideaalin lopputuloksen saavuttamiseksi, koiran tulee kuunnella ja totella annettuja ohjeita ja pitää ohjaajaan yhteyttä.

Metsästyshalu kuvastaa koiran tapaa toimia löytääkseen riistaa. Spinoneilla se on seurantarantajaksolla ollut 3–4, mikä tarkoittaa, että koira työskentelee innokkaasti, mutta ajoittain kaipaa kannustusta.

Seisontakynnys kuvastaa koiran herkkyyttä reagoida hajuihin ja ilmaista se seisomalla. Jos seisontakynnys on 0, koira ei seiso riistalle vaan karkottaa sen itse = hylätty. Jos pisteitä on 5, koira seisoo liian herkästi, ja sillä on vaikeuksia paikallistaa riistaa. Ihanteellisin pisteytys tässä kohdassa on 3.

Etenemisen tulee olla vapautunut ja kohdistua suoraan riistaan. 0 ei suostu seisonnaltaan hyväksyttävästi etenemään= hylätty, ja 5 on täysin vapautunut hyvin riistaan kohdistunut eteneminen.

Taulukko 6. Rodun ominaisuuspisteet 2005–2009

Rodun keskiarvot	vauhti	Maaston-peittävyys	yhteistyö	metsästyshalu	Seisonta-kynnys	eteneminen
2005	2,2	2,5	3,3	3,5	3,5	3,7
2006	2,3	2,5	3,3	3,3	3,3	3,5
2007	2,3	2,5	3,3	3,6	3,3	3,5
2008	2,4	2,5	3,3	3,6	3,3	3,4
2009	2,4	2,5	3,3	3,6	3,4	3,3
Tavoite seuraavalla seurantajak-solla	3	3	3,5	4	3	4

Lähde: Saksanseisojakerhon vuosikirjat

Viiden vuoden seurantajaksolla ominaisuuspisteet ovat pysyneet melkolailla samoina. Metsästyshalu ja vauhti ovat hieman parantuneet, vastaavasti eteneminen on hieman heikentynyt. Rodun alkuperämaassa Italiassa etenemistä ei vaadita kuten meillä. Meidän metsästysolosuhteissamme ja metsästyskulttuurissamme se on kuitenkin toivottava ominaisuus. Pisteiden keskiarvoa nuoret ja kokemattomat Junkkarin nuortenluokkaan osallistuneet koirat, joista kaikki eivät ole vielä syttyneet riistalle. Tavoitteena olisi saada tulevan JTO-kauden aikana ominaisuuspisteet taulukon alimmaisella rivillä kuvatulle tasolle. Jalostukseen käytettävät koirat tulee testata KAER-kokeissa. Tavoitteeseen pääsemiseksi on kiinnitettävä huomiota jalostuskoirien ominaisuuksiin: kahta saman puutteen omaavaa ei tule missään nimessä yhdistää. Muutoinkaan puutteellisen metsästysvietin omaavia koiria ei tulisi käyttää jalostukseen.

4.2.4. Kanakoirien erikoiskokeet

Kanakoerien erikoiskokeet ovat metsästyskokeita, joiden tarkoituksena on saada tietoja koirien metsästysominaisuuksista kanakoirien jalostusta varten ja edistää koirien metsästyskäyttöä. Kokeissa kokeillaan koirien haku riistan löytämiseksi ja riistatyö maastossa olevalla villillä riistaeläimellä. Lisäksi kokeillaan koeluokista riippuen nouto, tiedotus, vesityö ja jälkityö. Lisäksi huomiota kiinnitetään koiran luonteeseen sekä toimintaan sen kohdatessa petoeläimiä.

Koeluokkia on kolme:

nuorten luokkaan saa osallistua koira, joka on täyttänyt 9 kk ja enintään 24 kk, eikä ole kilpaillut muissa luokissa

avoimeen luokkaan saa osallistua koira, joka ei ole oikeutettu osallistumaan voittajaluokkaan
voittajaluokkaan osallistuu koira, joka on saanut 1. palkinnon avoimessa luokassa

Palkitsemisperusteet

Kaikissa luokissa käytetään laatuarvostelua ja annetaan niin monta ensimmäistä, toista ja kolmatta palkintoa kuin koirien saamat pistemäärät edellyttävät.

Palkintosijojen vähimmäispistemäärät kaikissa luokissa ovat samat:

- ensimmäinen palkinto, vähintään 80 pistettä, maksimipisteet 100 pistettä.
- toinen palkinto, vähintään 60 pistettä, voittajaluokassa 70 pistettä.
- kolmas palkinto, vähintään 40 pistettä, voittajaluokassa 60 pistettä.

Tullakseen palkituksi nuorten luokassa koiran on saatava hyväksytty arvosana hausta ja riistatyöstä.

Tullakseen palkituksi avoimen luokan ensimmäisellä palkinnolla koiran on saatava hyväksytyt arvosana jokaisesta osasuorituksesta.

Tullakseen palkituksi voittajaluokassa koiran on saatava hyväksytyt arvosana jokaisesta osasuorituksesta. Lisäksi ensimmäisen palkintosijan edellytyksenä on riistatyön arvosanan oltava vähintään 2.

Koirien arvostelu

Eri rotuihin kuuluvat koirat arvostellaan samojen perusteiden mukaan ottaen huomioon rotukohtaiset eroavat ominaisuudet (esim. spinone ja bracco italiano saavat hakea muista poiketen ravaamalla).

Nuortenluokassa kiinnitetään eniten huomiota koiran synnynnäisistä taipumuksista johtuvaan suorituskyyneen.

Koirien arvostelussa huomioidaan: haku, riistatyö, nouto, vesityö, jälkityö, tiedottaminen ja petoeläintyöskentely.

Koirakohtaisessa pöytäkirjassa tuomari arvioi **hausta**: juoksuvauhdin, päänasennon, tuulenkäytön, maastonpeittävyuden, laajuuden, hakukuvion, yhteistyön, puurtamisen ja metsästyshalun.

Riistatyö tapahtumasta arvioidaan:

seisontaherkkyys, seisannon kiinteys, seisannon kesto, eteneminen, paikallistaminen ja käyttäytyminen riistan karkottuessa.

Noutosuorituksessa arvioidaan:

noutohalukkuus, kantaminen, pureskelu, luovutus ja käyttäytyminen riistan pudotessa.

Tiedotusta arvioitaessa kiinnitetään huomiota:

seisonnasta irtoamiseen, irtoamisaika huomioidaan, ilmentäminen ja yhteydenpito palatessa linnulle.

Lisäksi kirjataan riistakosketukset, seisontojen ja niistä saatujen riistatöiden lukumäärä, tuloksettomat seisonnat, törmäykset, väliinjätöt ja karkotukset.

Merkitään myös ylös, onko riistaa pudotettu ja onko riistana ollut peltokanalintuja/metsäkanalintuja. Lisäksi kirjataan, jos koiran **luonteessa** on huomauttamista esim. se on vihainen muille koirille tai ihmisille, hätyyttää kotieläimiä tai poroja tai on paukkuarka. Koirien koetulokset tallennetaan Saksanseisojakerhon tietokantaan, josta jalostusneuvojat saavat tärkeää tietoa koirien käyttöominaisuuksista jalostusta varten. Suomalaisten spinoneiden käyttöominaisuuksista on valitettavan vähän tietoa, sillä vain noin viisi prosenttia on osallistunut KAER-kokeeseen. Kokeessa on palkittu kuusi narttua ja yksi uros.

Taulukko 7. Koe- ja näyttelykäynnit 2001–2008

Vuosi	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Startteja	8	9	15	9	24	20	19	23
Koiria	4	3	8	7	12	12	10	8
Palkittuja	1	4	1	4	7	7	7	9
Palkitsemis%	12,50 %	44,44 %	6,67 %	44,44 %	29,17 %	35,00 %	36,84 %	39,13 %
Näyttelykäynnit	71	92	63	58	92	64	45	35
Koiria	34	38	31	24	40	30	25	20

Lähde: Kennelliitto/Koiranet ja SSK:n tietokanta 30.6.2009

KAER-kokeessa on käyttöominaisuudet testattu yhteensä 41 Suomessa rekisteröidyltä spinonelta. KAER-kokeessa on palkittu yhteensä 16 koiraa, näistä 9 narttua ja 7 urosta. Edellisen JTO:n seurantajakson aikana KAER-koestartteja oli vuodessa keskimäärin 10 yhteensä 4–5 koiralla. Vuosien 2001–2008 aikana koestartteja on ollut keskimäärin 15–16 vuodessa 8 koiralla. Viime vuosina lähes kaikki pennut on myyty metsästäjille, minkä odotetaan nostavan kokeisiin osallistuvien koirien määrää. Lisäksi uusia harrastajia kannustetaan kokeisiin ja seisojille tarkoitettuihin koulutustilaisuuksiin.

Junkkari on alle 24 kuukauden ikäisille koirille järjestettävä jalostuskatselmus, jossa on sekä ulkomuoto- että käyttöominaisuusarvointi. Junkkarin on tärkeä tilaisuus, jossa pyritään kartoittamaan nuorten koirien luontaiset ominaisuudet ennen kuin niihin vaikuttaa vuosien koulutus. Alla olevassa taulukossa näkyvät vuosittain Junkkariin osallistuneiden koirien määrä ja jatkokehitys.

Vuosi	JUNKKARI Osallistunut/osall.oikeus	Palkitut	Myöh osall. kokeisiin	Palkitut
2004	0/20	0	0	0
2005	8/30	1	2	0
2006	8/18	2	4	3
2007	3/4	0	2	2
2008*)	0/11	0	0	0

Lähde: Saksanseisojakerhon tietokanta

* 1.6.2008 astui voimaan koesääntömuutos, jonka mukaan Junkkariin on oikeutettu osallistumaan 9-24 kk ikäiset koirat (aikaisemmin edellisenä vuonna syntyneet). Sääntömuutoksesta johtuen vuoden 2007 lopulla syntyneet spinonet osallistuivat Junkkariin vasta 2009.

Vuosittain on Junkkarin NUO-luokan kokeeseen osallistunut alle 10 koiraa. Usea koira ei ole ollut vielä kunnolla riistalle syttynyt, minkä vuoksi palkitsemismäärä on pieni. Monelle koiralle Junkkari jää ainoaksi kokeeksi.

4.3 Terveys

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Spinoneilla on voimassa PEVISAn lonkkakuvauspakko. Rekisteröinnin raja-arvona on vanhempien lonkkakuvaustulos C ja vähimmäisikä kuvaushetkellä 12 kk. Jalostukseen tulee käyttää ensisijaisesti A- ja B-lonkkaisia koiria. C-lonkkaisen koiran tulisi olla erinomainen rotunsa edustaja, ja silloin jalostukseen käytettävän toisen yksilön on oltava terve. Pevisa-tutkimuksista saadaan arvokasta tilastotietoa ja mahdollisuus suorittaa jälkeläisten ja sisarusten terveyden arviointia.

Taulukko 8. Spinonen PEVISA-ohjelma

Voimaan- tulovuosi	Vastustettava sairaus	Vaadittavat toimenpiteet	Raja-arvot ja muut rekisteröintirajoitukset
2001	Lonkkaniveldysplasia	Lonkkakuvauspakko	Ilman raja-arvoa
2004	Lonkkaniveldysplasia	Lonkkakuvauspakko	Raja-arvo C
2007	Lonkkaniveldysplasia	Lonkkakuvauspakko	Raja-arvo C. Koiran rekisteröityjen jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 21 pentua. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.

2011	Lonkkaniveldysplasia	Lonkkakuvauspakko	Raja-arvo C.* Koiran rekisteröityjen jälkeläisten määrä saa olla korkeintaan 21 pentua. Viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.
------	----------------------	-------------------	--

**Italiassa asuvien ja Italian kennelliiton Ente Nazionale della Cinofilia Italianan rekisterissä olevien urosten käyttöä varten on pysyvä poikkeuslupa, jolloin lonkkakuvauslausunto ei ole pentujen rekisteröinnin ehtona. Poikkeuslupa koskee ulkomailla tapahtuvaa astutusta sekä ulkomaisen sperman käyttöä.*

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0,1–0,6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmiäsuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhypely”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksateleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälän aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvissa sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiäsuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista. Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomen kennelliiton arviointiasteikolla virallisten lonkkakuvien (rtg) arvioinnissa aste A on täysin terve, B tarkoittaa lievää löysyyttä, mutta on kuitenkin vielä terveeksi luokiteltavissa, C-asteessa on lieviä muutoksia lonkkanivelissä, mutta tämä ei yleensä rajoita metsästyskäyttöä, ellei johda nivelrikon kehittymiseen. D- ja E-asteessa nivelrikkomuutoksia nähdään jo röntgenkuvassa ja ne aiheuttavat

varsinkin iän lisääntyessä. Saksanseisojilla suositellaan ainoastaan lonkistaan terveiden koirien käyttöä jalostukseen niin, että kahta B-lonkkaistakaan ei yhdistettäisi.

Taulukko 9. Lonkkakuvattujen spinonejen lukumäärä ja tulokset 2001–2009

Vuosi	Kuvattuja kpl	A (kpl/%)	B (kpl/%)	C (kpl/%)	D (kpl/%)
2001	12	4	2	3	3
2002	7	3	0	3	1
2003	3	1	1	0	1
2004	11	6	1	1	3
Yhteensä	31	14/45%	4/13%	7/23%	8/26%
Kuvattuina 2001–2004/rekisteröityjä 1999–2003: 31/97 (32%)					
Vuosi	Kuvattuja kpl	A (kpl/%)	B (kpl/%)	C (kpl/%)	D (kpl/%)
2005	12	9	0	2	1
2006	5	5	0	0	0
2007	20	13	4	3	0
2008	2	2	0	0	0
2009	5	0	1	3	1
Yhteensä	44	29/66%	5/12%	8/18%	5%
Kuvattuina 2005–2009/rekisteröityjä 2004–2007: 41/64 (64%)					

Lähde: Koiranet 8.7.2009

Kannasta kuvattu v. 2005–2008 yhteensä 41 yksilöä, mikä on 64 prosenttia vuosina 2004–2008 syntyneistä. Rodun lonkkakuvausprosentti on siis erittäin hyvä, ja kuvattujen osuus kuvausikäisistä rekisteröidyistä on tuplaantunut edeltävään JTO:n seurantajaksoon verrattuna. Kattavan ja vertailukelpoisen tiedon saamiseksi jalostusta varten on suositeltavaa, että pyritään jatkossakin pitämään lonkkakuvausprosentti mahdollisimman korkeana. On suositeltavaa, että koiran jälkeläisiä lonkkakuvataan ennen kuin koiraa käytetään jalostukseen useampia kertoja.

4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet

Suomen pienen spinonepopulaation terveystilanne on kokonaisuudessaan hyvä. Vuosina 1999–2009 syntyneistä koirista terveystietojen palautettu tai terveystietoja palautettu 46 prosentista koiria, mikä on erinomainen vastausprosentti ja mistä kiitos kuuluu aktiivisille kasvattajille. Yksittäisillä koirilla esiintyy mm. seuraavia perinnöllisiä sairauksia, jotka vaikuttavat koiran arkielämään ja sekä työ- että näyttelykäyttöön, kyynärnivelen kasvuhäiriöt, olkanivelen osteokondroosi, epilepsia, silmäluomen asentovirheet (entropium ja ektropium), ylä- ja alapurenta, alaleuan kapeus, hammaspuutokset, tulehdusherkkyyt, häntämutka, ohut iho, kilpirauhasen vajaatoiminta ja addisonin tauti, napatyry sekä mahalaukun kiertymä. Ominaisuudet tai taipumus niihin periytyvät kvantitatiivisesti, ja ne ilmenevyydessä on huomioitava myös sukurasitteen mahdollisuus. (SSK:n tietokanta) Varsin yleinen vauriotyyppi on metsästysaikaan ilmenevät hännänpään vauriot metsästyksen käytetyillä koirilla.

Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kyynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan fragmentoituminen, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kyynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytymisen mekanismit ovat epäselvät. Periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Yksi näistä geeneistä saattaa olla ns. suurivaikutteinen geeni. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja

mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä. Toisin sanoen optimaalisella ruokinnalla voidaan mahdollisesti estää kasvuhäiriön kehittyminen yksilöllä, jolla on siihen perinnöllinen taipumus.

Kaikissa kyynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4–7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kyynärnivelissä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat sekundaarisesta nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Pohjoismaissa kyynärnivelkuvien arviointi perustuu sekundaarisiin nivelrikon merkkeihin. On huomattava, että jo 1. asteen muutos tarkoittaa sitä, että koiralla on kyynärnivelen kasvuhäiriö ja siitä johtuvia nivelrikkomuutoksia. Ruotsissa kyynärnivelen kasvuhäiriö on vähentynyt roduissa, joissa kyynärniveleä kuvataan. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että siellä käytetään näissä roduissa jalostukseen vain vähän muita kuin kyynärniveliä suhteen terveitä koiria. Jalostusarvoindeksit (BLUP-indeksit) tehostavat jalostusvalintaa.

Kyynärnivelen kasvuhäiriöitä on todettu muutamalla koiralla. On erittäin todennäköistä, että kyynär- ja olkanivelongelmia löytyy kannasta enemmänkin, ja riski on hyvä huomioida jalostusyhdistelmiä valitessa. Tämän vuoksi olisi myös suositeltavaa, että lonkkakuvauksen yhteydessä kuvataan myös vähintään kyynär- ja tarvittaessa myös olkanivelet ja tuloksista ilmoitetaan Saksanseisojakerhon jalostustoimikunnalle.

Taulukko 10. Kyynärkuvatut koirat, lausuntovuosi 2005–2010.

Vuosi	0	1	2	3	Yhteensä
2005	8	1	1	0	10
2006	1	0	0	0	1
2007	11	2	0	0	13
2008	2	0	0	0	2
2009	3	0	0	0	3
2010	3	0	2	0	5
Yhteensä	28	3	3	0	34

Lähde: koiranet

Olkanivelen osteokondroosi

Taipumus olkanivelen osteokondroosiin on selvästi perinnöllinen, mutta puhkeamismekanismi ei ole selvä. OCD:n puhkeaminen tulee näkyviin ontumisena 5–7 kk iässä. Vaurio näkyy röntgenkuvassa olkavarren nivelpinnan takakaareissa kuoppamaisena. Osteokondroosissa nivelruston alainen luutumien on häiriintynyt, minkä seurauksena nivelrusto menettää alla olevan luun tuen, paksuuntuu ja sen ravitsemus häiriintyy, rusto irtoaa kielekemäisesti tai irtokappaleena normaalissa rasituksessa. Seurauksena on usein tulehdus, jota koira oireilee kivulla (ontuminen) ja usein nivelrikko. Nivelruston rapautumisvaiheessa syntyvä irtokappalemuoto on osteokondroosin dissecans -muoto.

Nykykäsityksen mukaan alttius osteokondroosin kehittymiseen periytyy useasta tekijästä johtuen, polygeenisesti eli monigeenisesti. Ympäristötekijöillä katsotaan olevan suurempi vaikutus osteokondroosin kuin lonkkaniveldysplasian kehittymiseen. Osteokondroosin kehittymiseen altistavana tekijänä on luuston nopea kasvu, jota liian runsas ruokinta vielä tehostaa. Liian runsas

liikunta on usein mukana. Joidenkin käsitysten mukaan olkanivelen osteokondroosista kärsivillä koirilla on geneettinen taipumus ongelmaan, joka ilmeneminen voi jäädä ympäristötekijöistä riippuen jopa huomaamatta. Olkanivelen ruston irtoaminen on korjattavissa leikkauksella ja nivelrikon muodostuminen pystytään ennaltaehkäisemään tai hidastamaan niin, että koira kestää useimmissa tapauksissa hyvin metsästyskäytön rasitukset. Olkanivelen luutumishäiriötä sairastanutta koira ei tule käyttää jalostukseen. Olkanivelen osteokondroosia on todettu muutamalla koiralla.

Epilepsia

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsia-kohtaus tulee useimmiten nuorena, 1-5 – vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jollei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsia-kohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.

Suomessa epileptisiä kohtauksia on esiintynyt yksittäisillä keskenään samansukuisilla koirilla. Saksanseisojakerhon jalostustoimikunta seuraa tilannetta, ja on erittäin suositeltavaa, että siihen puututaan jalostusvalinnoissa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Entropium ja ektropium

Silmäluomien asentovirheet (entropium ja ektropium) ovat vahvasti perinnöllisiä. Kyse on oireista, jotka ilmenevät tietyn tyyppisten rakenneongelmien yhteydessä: pään alueella paljon nahkaa, silmät pienet ja/tai sisään painuneet. Entropium ja ektropium periytyvät siis välillisesti tietyn tyyppisen rakenteen periytymisen myötä, jolloin todennäköisesti vaikuttamassa on useampi geeni. Esiintyvät myös vaikeudeltaan eriasteisina, aina oireet eivät ole yhtä vakavia. Entropium tarkoittaa sisäkierteisyyttä, eli silmäluomi on kiertynyt sisäänpäin, jolloin silmäripset hankaavat sarveiskalvoa ja aiheuttavat vaurioita. Entropium esiintyy silmänluomien ulkokulmassa tai ulkokulmassa ja alaluomessa. Se on lievemmissä tapauksissa usein vaikeasti havaittavissa. Ektropiumissa silmäluomi avautuu liikaa, jolloin se kerää roskia ja on tulehdusriski, tai on liian suuri (Makroblepharon). Silmäluomien kierteisyyttä voidaan korjata leikkauksella. Sairasta tai leikkauksella korjattua koira ei missään tapauksessa tule käyttää jalostukseen. Entropiumia on korjattu leikkauksella muutamilta yksilöiltä.

Allergia ja atopia

Herkkähäisyyteen ja allergisuuteen taipuvaisuutta on ilmennyt muutamilla yksittäisillä yksilöillä. Hoitomuotona on käytetty ruokavalion vaihtamista tai antihistamiinilääkitystä. On kuitenkin huomattava, että allergian diagnosoiminen voi olla vaikeaa, ja allergiset oireet voivat johtua muustakin syystä kuin allergiasta. Allergista tai atooppista koira ei saa käyttää jalostukseen.

Nk. yliherkkyyteen/allergisuuteen taipuvaisen koiran immuunijärjestelmä toimii ”liian tehokkaasti”, eli elimistö puolustautuu sinänsä harmittomia aineita vastaan. Yliherkkyyttä/allergisuutta on monen as- teista ja sitä voi ilmetä koiralla erilaisina oireina tai oireyhdistelminä, mm. iholla (kutina, punotus), silmissä (vuotaminen, kutina, punotus, tulehtuneisuus), korvissa (kutina, liialliset korvaneritteet, jatku- vat korvatulehdukset), ruoansulatuskanavassa (ripuli) tai hengitysteiden ärtyneisyytenä.

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka- aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koira ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk–3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan, ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihostesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoiminta (hypotyreoosi) johtuu liian alhaisesta kiertävien kilpirauhashormonien määrästä. Kilpirauhasen vajaatoiminta on koiran yleisin sisäerityssairaus. Sairauden esiintyvyys on keskimäärin 0,2–0,4 % kaikista koirista, mutta joissakin roduissa esiintyminen on huomattavasti yleisempää. Kilpirauhasen vajaatoiminnan taustalla on tavallisimmin immunologinen kilpirauhasen tulehdusreaktio, lymfosytaarinen tyreoidiitti. Kilpirauhasen vajaatoiminta on autoimmuunisairaus, jolla on geneettistä taustaa. Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Suomessa kilpirauhasen vajaatoimintaa on esiintynyt muutamalla yksittäisellä spinonella ja addisonintauti yhdellä.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa poteva koira on tyypillisesti kooltaan keskikokoinen tai suuri ja iältään keski-ikäinen (4-11-vuotias). Kliiniset oireet kehittyvät, kun noin 75 % kilpirauhashudoksesta on tuhoutunut, joten sairaus on voinut olla olemassa kuukausia tai vuosia ennen oireiden puhkeamista. Riskirotujen yksilöt voivat sairastua muita nuorempina, mutta vajaatoiminta on harvinaisen alle kahden vuoden ikäisillä koirilla.

Kilpirauhashormonia tarvitaan kaikkialla elimistössä aineenvaihdunnan ylläpitämiseen. Siksi vajaatoiminnan oireet ovat moninaiset. Aineenvaihdunnan hidastumiseen liittyvät oireet, kuten

uneliaisuus, lihavuus ja liikunnan siedon aleneminen, ovat yleisimmät. Lähes yhtä paljon esiintyy iho-oireita, kuten karvapeitteen ohenemista, kaljuutta ja huonokuntoisuutta sekä ihon tummumista, seborreaa ja pinnallisia ihotulehduksia. Edellä mainittuja harvemmin esiintyy hermostollisia, silmiin, sydämen toimintaan, käyttäytymiseen, lisääntymiseen tai ruuansulatuskanavan toimintaan liittyviä oireita.

Kilpirauhasen toiminnan mittaamiseen on käytössä useita eri testejä, joista tavallisimmin käytetään T4 ja TSH määrittelyksiä. Jos tulos on ristiriitainen, uusintatutkimus suoritetaan 4-8 viikon kuluttua tai määritetään vapaa-T4 pitoisuus. Lymfosytäärästä tyreoidiittia epäiltäessä voidaan mitata tyreoglobuliinivasta-aineiden määrä (TGA). Negatiivinen tulos ei kuitenkaan sulje pois autoimmuunittyyppin sairautta. Hoitona käytetään elinikäistä levotyroksiinikorvaushoitoa.

Mahalaukun laajentuma/kiertymä

Mahalaukunkiertymä, *torsio ventriculi*, on suurten ja jättikokoisten syvärintaisten koirien ongelma. Mahalaukku voi laajentua ympäristötekijöistä johtuen, esim. jos koira syö jotain epäsoviaa, joka sitten kaasuuntuu mahassa. Mahalaukun kiertymään taas vaaditaan yleensä rakenteellinen heikkous. Rakenteen lisäksi altistavia tekijöitä ovat perinnöllisyys (mahalaukun kiertymä/laajentuma sisaruksilla/vanhemmilla) aikaisempi mahalaukun kiertymä/laajentuma ja korotettu ruokakuppi. Mahalaukku kierähtää akselinsa ympäri, jolloin mahalaukun sisältö ei etene suolistoon, eikä koira saa tyhjennettyä mahalaukkuun oksentamallaan. Mahalaukkuun alkaa kerääntyä kaasua ja se laajenee voimakkaasti. Oireina ovat tyypillisesti levottomuus tai flegmaattisuus koirasta riippuen, yleinen tuskaisuus, tuloksettomat oksennusyritykset ja lopuksi koira turpoaa ja muistuttaa ilmalaivaa. Laajentunut mahalaukku alkaa painaa ympäristössään olevia tärkeitä elimiä, mikä saattaa johtaa hengenvaarallisen shokin syntymiseen tai elinten kuolioon. Mahalaukunkiertymä on henkeä uhkaava tila ja vaatii aina välitöntä eläinlääkärin hoitoa. Suomessa on ilmoitettu yhden koiran kuolleen mahalaukunkiertymän jälkeisiin komplikaatioihin.

Napatyrä

Napa on se kohta, josta sikiön aineenvaihdunta tapahtuu istukan välityksellä emon elimistöön. Navan kohdalla istukasta tulevat verisuonet lävistävät sikiön ja liittyvät sikiön omaan verenkiertoon. Normaalisti napaverisuonet painuvat kasaan ja navan aukko sulkeutuu heti kohta syntymän jälkeen. Jos aukon sulkeutuminen hankaloituu, niin syntyy napatyrä eli vatsaontelon seinämään jää reikä; joskus suurempi joskus pienempi. Aukon sulkeutuminen voi estyä, jos napanuora joutuu epätavallisen kovaan venytykseen syntymähetkellä. Emo voi myös purra napanuoran poikki liian läheltä ja aiheuttaa tyrän syntymisen. Napatulehdus voi häiritä sulkeutumista. Useissa tapauksissa navan aukko on perintötekijöiden vaikutuksesta liian suuri ja sulkeutuminen epätäydellistä. Joskus tavataan synnynnäisiä kehityshäiriöitä, jolloin navan aukko on valtavan suuri. Jos napatyrän aukko on niin suuri, että suoli mahtuu aukosta läpi, on tyrä aina korjattava leikkauksella. Suoli voi pakkautua tyräaukkoon niin tiukasti, että verenkierto salpautuu ja suolen osa menee kuolioon; tämä on hengenvaarallinen tila, ja vaatii pikaista kirurgista hoitoa. Oireina on erittäin voimakas akuutti kipu vatsassa, etenkin navan kohdalla. Napatyrä saattaa olla kiinni kasvanut, mikä tarkoittaa sitä, että heti syntymän jälkeen napa-aukosta on valahtanut pieni määrä rasvakudosta ulos ja aukko on sen jälkeen sulkeutunut normaalisti. Navan kohdalle on jäänyt pieni rasvakudoksen aiheuttama pullistuma. Tällainen sulkeutunut tyrä on kaikkien yleisin ja on täysin vaaraton "kauneusvirhe". Se voidaan korjata leikkauksella mutta leikkaus ei ole välttämätön. Spinonella on raportoitu Suomessa muutamia kiinni kasvaneita napatyriä, jotka eivät ole vaatineet leikkaushoitoa.

Hammaspuutokset ja purentavirheet

Spinoneilla on todettu jonkin verran hammapuutoksia, joista yleisin on P1:n puutos tai ylimääräinen P1:nen. Lisäksi on ollut muutamia tapauksia voimakasta yläpurentaa. Näyttelykertomuksissa on joitain mainintoja kitalakeen painavista kulmahampaista. Spinonen rotumäärittelyssä yläpurenta tai selvä alapurenta ovat hylkääviä virheitä.

Kivesvika

Kivesvikaisen uroksen joko toinen tai molemmat kivekset eivät laskeudu vatsaontelosta normaalisti kivespussiin, tai kivekset ovat muuten rakenteeltaan epänormaalit. Kaksipuoleinen muoto (molemmat kivekset puuttuvat) on steriili, mutta toispuoleisessa muodossa (yksi kives puuttuu) uros on yleensä siitoskykyinen. Normaalisti kivekset ovat laskeutuneet noin kahdeksan-yhdeksän viikon ikäisillä pennuilla.

Kivesvika on perinnöllinen, mutta periytymistapa on epäselvä, koska eri tutkimukset ovat päätyneet erilaisiin arvioihin periytymismallista. Todennäköisempää on, että periytyminen on polygeenistä. Kivesvian periytyvyys (heritabiliteetti) on kuitenkin riittävän suuri, niin että jalostusvalinnoilla voidaan vaikuttaa sen esiintymiseen.

Yhden tai molempien kivesten puuttuminen tai epänormaalius on spinonen rotumääritelmässä mainittu hylkäävä virhe. Tällainen uros on luonnollisesti myös suljettu pois jalostuksesta. Spinonella on toistaiseksi todettu kaksi kivesvikaista koiraa Suomessa (suullinen tiedonanto koirien omistajilta).

Häntämutka

Häntänikamiin voi kehittyä muutoksia, jotka tuntuvat mutkina tai jopa kulmina nikamaväleissä. Häntämutkaista koiraa ei tule käyttää jalostukseen, ja häntämutkaiset pennut voidaan rekisteröidä EJ-rekisteriin. Häntämutkaa on pidetty rodun degeneraatiota ilmaisevana sairautena ja sillä on todettu olevan yhteyttä myös muihin luuston kasvuhäiriöihin. Häntämutka on yleensä, joskaan ei aina, todettavissa jo pikkupennulla luovutusiässä. Varmuudella hännän kehityshäiriöt voidaan selvittää röntgentutkimuksella kasvukauden lopussa. Häntämutkasta ei yleensä ole haittaa koiralle. Suomessa häntämutkaa on todettu spinonella useammassa pentueessa.

Pikkuaivoataksia

Rodulla on todettu periytyvää pikkuaivoataksiaa (CA). Sairastunut koira menettää liikkeidensä hallinnan, mistä seuraa esim. huojuvaa liikkumista tai liioiteltuja liikkeitä. Sairastunut koira joudutaan yleensä lopettamaan viimeistään noin vuoden iässä. Ataksian periytymistapa on yksinkertainen resessiivinen, mikä tarkoittaa, että molemmilta vanhemmiltaan geenin perinyt koira sairastuu. Jos koira sen sijaan saa geenin vain toiselta vanhemmaltaan, se on oireeton kantaja. Ataksian on todettu periytyvän yhden sukulinjan takaa. Ataksiaa tutkitaan eniten Englannissa, jossa pikkuaivoataksiaan on kehitetty geenitesti, joka tehdään sylkinäytteestä. Testin luotettavuus on 95–98 prosenttia. Kahta kantajaa ei saa yhdistää. Lista testatuista koirista löytyy osoitteesta http://www.aht.org.uk/spinone_results.html.

Tietoa rodun terveydestä kerätään terveystietokyselyillä, minkä lisäksi kasvattajien tulee ilmoittaa havaintonsa jalostustoimikunnalle. Geneettisesti pienessä populaatiossa on tärkeää, että jalostukseen käytetään ainoastaan yksilöitä, jotka ovat tiettävästi vapaita perinnöllisistä sairauksista ja vioista, sekä polveutuvat riittävän terveistä suvuista. Mikäli todetaan, että jokin yksilö on aikaisemmissa jälkeläisissään periyttänyt poikkeuksellisen runsaasti jotain sairautta tai vikaa, tulee tällainen koira poistaa viipymättä jalostuksesta ja kenties jo tulossa olevat pentueet rekisteröidä EJ-rekisteriin. On toivottavaa, että koirien jälkeläisistä on jälkeläisnäyttöä ennen useampia pennutuksia. Jälkeläisnäyttö kattaa terveyden, käyttöominaisuudet ja ulkomuodon.

4.4 Ulkomuoto

Ulkomuodossa noudatetaan virallista FCI:n rotumääritelmää. Alkuperäisen rotumääritelmän FCI:n hyväksymispäivä on 27.11.1989.

Vuosina 2004–2008 suomalaisilla spinoneilla oli Suomessa näyttelykäyntejä 74 koiralla yhteensä 278 kpl. Ko. aikavälillä koirat on palkittu keskimäärin laatuarvostelulla erittäin hyvä. Vuosikirjojen 2004–

2008 näyttelykertomuksista useasti esiintyviä ulkomuototuomareiden havainnoimia virheitä löytyi seuraavasti:

Käyttökestävyyteen liittyvät virheet: Liian lyhyt/pysty olkavarsi, ulkokierteiset kyynärpäät, pysty ranne, ulkokierteiset kypälät, puutteelliset/liian avoimet polvi- ja kinnerkulmaukset, heikko takapää, kinnerahtaus, liian jyrkkä lantio, pystyasentoinen häntä, matalaraajaisuus ja pitkärunkoisuus.

Rotutyypvirheet ja muut rakenteeseen liittyvät virheet: Pitkärunkoisuus, matalaraajaisuus, ahtaat takaliikkeet, häntämutka, heikko/kapea alaleuka ja purentavirheet, kevyt luusto, huono lihaskunto (ylipaino), liian avoimet, löysät silmät (liian vaaleat silmät), liian tasainen päälaki, kallon harjanne puuttuu, kallon ja kuonon ylälinjat eivät ole erisuuntaiset. Turkin laadusta yksittäisiä mainintoja pitkästä villavasta karvasta, mutta myös mainintoja liian lyhyestä runkokarvasta. Väriin liittyviä huomautuksia esiintyy erittäin harvoin.

Näyttelyssä käyneistä koirista 43% oli mitattu näyttelyarvostelun yhteydessä. Urosten keskimääräinen korkeus 64,7 cm, mittaustulosten vaihteluväli oli 59–70 cm. Narttujen keskimääräinen korkeus 60,8 cm, mittaustulosten vaihteluväli oli 57–66 cm. Vain yhdeltä koiralta oli mitattu mittasuhteet korkeus ja pituus. Olisi erittäin toivottavaa, että yhä useampi koira esitettäisiin Junkkarissa, jotta siitä saataisiin mahdollisimman kattava kuvaus ja jotta pentueita pystyttäisiin vertaamaan ja näkemään mahdollisimman täyslukuisina.

Spinoneissa esiintyy jonkin verran pehmeäturkkisuutta ja rotumääritelmän vastaista pohjavillaa, jotka vaikuttavat koiran sopivuuteen alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa. Metsästyskäyttöön vaikuttaa myös näyttelyharrastuksen lisääntymisen myötä havaittava koirien fyysisen koon kasvu. Suomessa näyttelyissä esitetyistä koirista on myös mainittu kevyt luusto ja liian jyrkkä lantio, joka vaikuttaa koiralle rodunomaiseen liikkumistapaan, maatavoittavaan raviin. Lisäksi huomiota on kiinnitettävä spinonelle ominaiseen neliömäiseen rakenteeseen.

Etenkin etupään rakenteeseen on kiinnitettävä huomiota, koska noin 60 prosenttia koiran painosta on etupään nivelten varassa. Spinone on raskarakenteinen koira, jonka tulisi pystyä pitkäkestoiseen rasitukseen: terveydelliset tai rakenteelliset puutteet voivat johtaa kestävyuden laskuun tai liikkumishaluttomuuteen.

On huomattava, että näyttelykertomukset eivät ole keskenään suoraan verrattavissa, koska tuomareiden roduntuntemus ja käyttökoiran terveen rakenteen tuntemus vaihtelee. Koiranäyttely ei ole jalostuskatselmus, eikä yksinään mittaa koiran jalostusarvoa. Kaunis rotunsa edustaja ei välttämättä ole muilta ominaisuuksiltaan jalostuskoira. Oikean ulkomuodon lisäksi tarvitaan hyvä terveys ja luonne, sekä sellaiset käyttöominaisuudet, joilla koira täyttää käyttötarkoituksensa.

4.4.1 Spinonen rotumääritelmä ja käyttöä kestävä rakenne

Vain terverakenteinen koira kykenee täysipainoisesti täyttämään ne fyysiset vaatimukset, joita meidänkin harrastuslajissamme koirilta edellytetään. Puutteet ja virheet koiran rakenteessa aiheuttavat lihasten kipeytymistä, heikentävät kestävyyttä ja työskentelyintoa ja pahimmillaan aiheuttavat koiran vammautumisen. Jos koiran haku on puutteellinen tai se on ”tuulellakäyvä” yksilö, jolla hyvät ja huonot päivät vaihtelevat, syy voi olla puutteellisen riistainnon lisäksi myös rakenteessa: koira yksinkertaisesti väsy fyysisesti. On kuitenkin huomattava, että korkea riistavietti kompensoi fyysisistä väsymystä tiettyyn pisteeseen. Tämän vuoksi jalostuskoirien testaaminen KAER-kokeiden lisäksi myös käytännön metsästyksessä on tärkeää. Parhaatkaan käyttöominaisuudet eivät pääse oikeuksiinsa, jos koira ei kestä rodunomaista metsästyskäyttöä. Seuraavalle sukupolvelle siirretyistä hyvistä metsästysominaisuuksista ei ole rodun tulevaisuudelle mitään hyötyä, jos samalla siirretään eteenpäin isän tai emän fyysiset heikkoudet, jotka rajoittavat koiran kykyä tehdä työtään.

Kestävän käyttökoiran rakenteen nyrkkisääntönä voidaan pitää sopusuhtaisuutta ja dynaamisuutta. Spinonen olemus on energinen, kiinteä ja jäntevä. Raajojen luusto on suora, eikä mikään paikka ”vinksota” sen paremmin ulos- kuin sisäänpäin. Jokainen poikkeama optimista lisää lihasten rasitusta ja vähentää kestävyttä. Koiran täytyy olla tasapainoinen kokonaisuus: pään, etuosan, takaosan, raajojen, hännän – kaiken – täytyy myös näyttää siltä, että ne kuuluvat samalle yksilölle. Esimerkiksi huonot kulmaukset aiheuttavat vähemmän riesaa, jos koira on tasaisen huonosti kulmautunut sekä edestä että takaa. Terverakenteinen koira liikkuu mahdollisimman vaivattomasti, mutta vain koiran etuosan ja takaosan välillä vallitseva tasapaino tekee siitä hyvän liikkujan. Etu- ja takaraajojen askelpituuden on oltava yhteensopivat ja rungon pituuden on oltava sopuoinnussa raajojen kulmauksiin ja askelpituuteen. Kestävä rakenne on käyttökoiralla asia, josta ei tule jalostuksessa tinkiä.

Mitä terve käyttökoiran rakenne sitten tarkoittaa spinonella? Siinä missä muillakin käyttökoirilla, rakenteen on oltava tasapainoinen ja koiran on mekaniikaltaan kyettävä liikkumaan vaivattomasti. Kynologisen tyyppiopin mukaisesti spinone sijoittuu ravaajatyypin ja laukkatyypin välimaastoon: se on erittäin kestävä, mutta puhtaasta ravaajatyypistä poiketen mittasuhteiltaan neliömäinen. Ravaajatyypin kuvauksen mukaan myös spinone on keskivahva ja keskinopea koira, joka sopii hyvin kestävyttä vaativiin tehtäviin.

Spinonen rakenteen ja rotumääritelmän ymmärtämiseksi tulee tuntee rotutyypillinen toimintatapa: spinonelle rotutyypillinen liikunta on pitkäaskelinen ravi, tosin koira vaihtaa riistaintoisena usein laukalle, mutta energiatehokkaan maatavoittavan ravin on kuitenkin löydyttävä. Maatavoittava tarkoittaa, että jalan liikerata on pitkä ja liikkeen kaari mahdollisimman matala, mikä säästää liikkumiseen käytettävää energiaa. Matala liikkeen kaari tarkoittaa, että spinonen ravi ei ole yhtä lennokasta kuin bracco italianolla. Tyypillinen ravilla hakeva spinone kantaa itseään hyvin ryhdikkäästi ja kaula ylös ojennettuna. Spinonen haku on yläpäistä, ja ravia säästää rytmikkäästi heiluva häntä. Koira liikkuu kevyesti ja helposti, mutta kuitenkin dynaamisesti ja temperamenttisesti. Vaikka ravi on kevyttä ja helppoa, sen ei tule olla pikkusievää sipsuttelua: liike suuntautuu eteenpäin, ei ylöspäin. Alla on lyhyt esitys joistain rotumääritelmän kohdista ja niiden vaikutuksesta rodunomaiseen käyttökestävään rakenteeseen.

Takaraajat: Suurin osa koiran liikkeen voimasta on peräisin takajalkojen työnnöstä. Sivulta katsottuna pakarat ovat hieman kaarevat, hyvät kulmaukset, kintereet ovat kohtisuorassa maahan nähden. Takaraajat ovat takaa katsottuna yhdensuuntaiset ja kohtisuorassa maahan nähden. Reiden pituus vähintään 1/3 säkäkorkeudesta, leveydeltään 3/4 pituudesta. Vahvat lihakset. Asento on hieman viisto. Reiden takareuna on hieman kaareva. Sääret ovat hieman reisiä pitemmät, muodostavat 55–60 asteen kulman vaakatasoon nähden. Yläosastaan kuivan lihaksikkaat. Akillesjänteen ja luiden välinen rako selvästi havaittava. Kintereet ovat sivusta katsottuna hyvin leveät. Kintereen korkeus maasta noin 1/3 säkäkorkeudesta. Kinnerkulma noin 150 astetta.

Takaraajojen askelpituus riippuu raajojen kulmauksista, raajojen luiden keskinäisistä mittasuhteista sekä lantion asennosta ja pituudesta. Jos kulmauksia on vähän, askelpituus on lyhyt ja liike tehotonta. Askelpituuteen vaikuttavat myös raajojen luiden keskinäiset mittasuhteet. Reiden ja säären tulisi olla yhtä pitkät, jotta raajan liike rungon alle ja takaisin olisi vaivatonta. Oikein kulmautuneella koiralla on leveä reisi, koska sillä on kiinnityspintaa isommille ja vahvemmille lihaksille. Spinonen reisilihakset ovat pitkät. Liian suora polvinivelen kulmaus altistaa koiran nivel- ja ristisidevaurioiden syntymiselle.

Lantio on leveä, pitkä, hyvin lihaksikas ja viisto, muodostaa 30–35°:en kulman vaakatason kanssa. Jos lantio on hyvin suora, kulmaus ei ole riittävä. Oikein kulmautunut takaosa antaa koiralle mahdollisuuden vetäytyä kasaan kuin vieteri ja räjähtää sitten voimalla suoraksi. Ravaavan koiran lantio on pitempi ja leveämpi kuin laukkaavan koiran. Spinonen lantio on tilava ja siinä on hyvin tilaa vahvalle, jäntevälle lihaksistolle, mikä antaa sille kuperan mallin. Lantion viistous on liikkeen tehokkuuden kannalta olennaista: liian suora lantio rajoittaa takaraajan ulottumaa eteenpäin, kun taas

liian jyrkkä lantio näkyy tehottomana ravina, jossa takajalat irtoavat maasta ennen kuin ovat saavuttaneet optimaalisen ponnistusasemansa. Liian jyrkkä lantio näkyy myös selän keinumisena, ja kuten sanottu: kaikki ylimääräinen liike tarkoittaa, että ravaamistehosta on jotain pois.

Lanne on hieman köyry ja hyvin kehittyneiden lihasten ansiosta leveä. Lanneosan pituus on hieman pienempi kuin 1/5 säkäkorkeudesta ja sen leveys on lähes sama kuin pituus. Lanne välittää takajalkojen työnnön edelleen selkään. Jos lanne on liian pitkä, se on neliömäiselle koiralle tyyppivirhe. Pitkä lanne ja mittasuhteiltaan pitkä runko taas rasittavat tarpeettomasti selkää, mikä vaikuttaa koiran käyttökestävyyteen.

Selkä: spinonen ylälinja muodostuu kahdesta osasta: ensimmäinen laskee lähes suorasti säästä yhdenteentoista selkänikamaan ja toinen, hieman kupera yhtyy tiiviiseen selvästi kaareutuvaan lanneosaan. Kestävä selkä on kiinteä. Ylälinjan tai selän yhteydessä näyttelytermit "epävakaa" tai "löysä" tai toive kiinteämmästä tai jäntevämmästä ylälinjasta kertoo, ettei liike siirry sujuvasti takaa eteen joko esimerkiksi pitkän rungon tai etu- ja takaosan epätasapainon vuoksi. Löysän selän takia takaraajat joutuvat tekemään tavallista enemmän työtä. Kun takaraaja on etuasennossa ja aloittaa työvaiheen, täytyy raajojen lihasten tehdä työtä selän kohottamiseksi ala-asennosta yläasentoon eli "löysät pois" samalla, kun varsinainen runkoa eteenpäin siirtävä työ tehdään. Tämä löysän selän aiheuttama "hukkatyö" rasittaa koira erittäin voimakkaasti. Siksi kestävyuden kannalta ehkä kaikkein tärkein rakenneominaisuus on vahva kiinteä ja suora selkä. Rakenteen kiinteyden tai vahvuuden puutteista kertoo löysän ja painuneen selän lisäksi köyry lanneosa.

Spinonen selässä on yhdennentoista selkänikaman kohdalla eli ns. dippi, eli selkälinja laskee hieman. Dippi tuo selkään sen tarvittavan lisäjouston, mitä rungoltaan neliömäinen koira, joka kantaa kaulaansa ja päätään pystyssä, tarvitsee kyetäkseen maatavoittavaan, tehokkaaseen raviin. Dippi on siis usean rodunomaiseen toimintaan liittyvän asian summa, jonka tarkoituksena on mahdollistaa sujuva, mahdollisimman tehokas liike-energian siirtyminen takajaloista koiran etuosaan.

Rintakehä ja alalinja: Spinonen rintakehä on leveä ja syvä, ja se ylittää vähintään kyynärpäiden tasolle. Rintakehä on selvästi pyöristynyt keskikohdastaan, missä myös sen halkaisija on suurin. Rintakehä kapenee rintalastaa kohti, muuta se ei kuitenkaan ole muodoltaan kölimäinen. Kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet ja viistot, kylkiluiden välit ovat leveät. Viimeiset kylkiluut ovat pitkät, viistot ja hyvin avautuneet. Alalinja on lähes vaakasuora rintalastan kohdalla ja kohoaa hieman kohti vatsaa. Ravaavalla koiralla rintakehän tilavuus tulee rintakehän leveyden ja syvyyden lisäksi myös pituudesta. Viimeisten kylkiluiden pituus ja malli vaikuttavat rintakehän pituuteen. Jos viimeiset kylkiluut ovat lyhyet tai eivät avaudu kunnolla, alalinja nousee kohti vatsaa jyrkemmin kuin "hieman". Samalla rintakehän tilavuus jää pienemmäksi. Tilavassa rintakehässä on enemmän tilaa keuhkoille, mikä on kestävyuden kannalta tärkeää.

Etuosa: Eturaajat edestä katsottuna täysin yhdensuuntaiset ja kohtisuorassa alustaan nähden. Sivulta katsottuna kyynärvarsi kohtisuora ja välikämmen hieman viisto. Lavat ovat vahvat ja pitkät, pituudeltaan 1/4 säkäkorkeudesta, muodostavat noin 50 asteen kulman vaakatason kanssa. Suhteessa rungon keskiviivaan lapojen kärjet eivät ole kovin lähellä toisiaan. Lavat liikkuvat täysin esteettömästi, lihakset ovat hyvin kehittyneet. Lavan ja olkavarren kulmaus on noin 10. Olkavarret ovat asennoltaan viistot, muodostavat 60 asteen kulman vaakatason kanssa, lähes samansuuntaiset rungon pysty akselin kanssa ja hyvin lihaksikkaat.

Koiran liikkeessä kovimmalle rasitukselle joutuu sen etuosa. Etuosa pitää liikkeessä yllä vakaata painopistettä ja vähentää liikkumisen aiheuttamaa rasitusta. Etuosa ottaa myös liikkeessä vastaan raajan maahantulosta aiheutuvan törmäyksen. Keskivertokoiran painosta 60% on etuosan varassa. Mikäli koira on etumatala, rasitus on erittäin kova, mikä erittäin todennäköisesti ilmenee jossain

vaiheessa koiran etupään nivelrikkona. Etumataluus, joka usein sekoitetaan avoimista takakulmauksista johtuvaan takakorkeuteen, tarkoittaa, että etujalat ovat takajalkoja lyhyemmät.

Laukkaaviin koiriin verrattuna ravaavien koirien lapojen kärjet ovat kauempana toisistaan. Lapa liittyy runkoon vain lihasten ja jänteiden avulla, minkä vuoksi lavalla on suuri liikkumisvapaus ja minkä vuoksi lavan asento on käyttökestävyyden kannalta tärkeää. Riittävän pitkä ja vinoasentoinen lapa tarjoaa hyvän kiinnittymisalustan tarpeeksi leveille ja vahvoille lihaksille, jotka pitävät lavan tiiviisti runkoa vasten, jolloin raajan liike on suoraa ilman sivuliikkeitä. Lavan kiinnityslihaksisen ominaisuudet vaikuttavat ratkaisevasti eturaajan kiertymiseen. Viistot lavat myös antavat suuremman ulottuvuuden, eli mahdollisuuden viedä raajaa eteenpäin ja taaksepäin pidemmässä kaarissa. Jos spinonen etuliikkeet ovat suhteessa takaliikkeitä korkeammat (jolloin liike-energiaa menee hukkaan), voi syynä olla esimerkiksi suora lapa, lyhyt olkavarsi tai etu- ja takaosan epätasapaino. Lapa, sen asento ja kiinnittyminen koiran runkoon, vaikuttavat enemmän kuin mikään muu yksittäinen osa siihen, millaiset koiran liikkeet ovat.

Eturaajan kestävyys kannalta on tärkeää, että päkiä osuu maahan suoraan. Kyynärpään kiertyminen rasittaa erityisesti polkuanturoita, koska vinosti maahan osuvat käpälät voivat hiertyä rikki. Myös puutteellinen ala- ja eturinta sallii kyynärpään painumisen sisäänpäin, jolloin lavan täytyy liikkeessä kiertyä irti rungosta.

Ranteet ja käpälät: Ranteet jatkavat kyynärvarren pystysuoraa linjaa. Käpälät ovat tiiviit ja pyöreät. Varpaat ovat tiiviit ja kaareutuneet sekä lyhyen, tiheen karvan peittämät; varpaiden välit karvaiset. Päkiät ovat joustavat ja kovat, väriltään suunnilleen karvapeitteen värin mukaiset.

Ranteet ovat koiran terverakenteisuuden kannalta hyvin tärkeitä. Ranne toimii täräyksen vaimentajana auton iskunvaimentajan tapaan, joustavat ja vahvat ranteet vähentävät lapojen saamaa täräystä. Hyvät ranteet eivät ole sivulta katsottaessa suorat, vaan muodostavat kulman suhteessa kyynärvarren luihin. Hieman viisto välikämmen saa aikaan tarvittavan jouston. Suorissa ranteissa ei ole joustoa, vaan ne siirtävät täräyksen suoraan lapoihin. Pehmeät, löysät ranteet ottavat iskun vastaan ranteen ja kyynärvarren luihin ja altistavat koiran nivelten vammautumiselle sen lisäksi, että koiran liikkeeseen tarvitsema työntövoima jää puutteelliseksi. Edestä katsottuna ranteen on oltava kohtisuorassa maahan nähden, koska muutoin koiran paino tulee eturaajan ulkosivun tai sisäisivun varpaille eikä päkiälle. Tärkein syy hyvän, tiiviin käpälän vaatimukseen on, että se antaa raajalle vipuvoimaa. Paksu päkiä taas pehmustaa askeleen ja suojelee luita. Löysä tai litteä käpälä ei omaa tarvittavaa jäykkyyttä ja kimmoisuutta. Jos koiralla on lisäksi löysät ranteet, lihakset joutuvat kantamaan koiran painoa, ei niinkään luusto.

4.4.2 Rotumääritelmä

Spinone rotumääritelmä FCI 27.11.1989 hyväksymän rotumääritelmän mukaan. Käännös SKL-FKK 17.9.1996
KÄYTTÖTARKOITUS: Seisova lintukoira.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Kirjallisuudessa kuvataan italialainen karkeakarvainen koira, joka todennäköisesti on nykyisen spinonen esi-isä. Kirjassaan ”Le parfait chasseur” (täydellinen metsästäjä) Selicourt kertoo vuonna 1683 Italian Piemontesta kotoisin olevasta ”griffonista”. Keskiajan ja 1400-luvun kuuluisat taiteilijat ovat usein kuvanneet tätä rotua; tunnetuin maalaus on Mantuan herttuan palatsissa oleva Andrea Mantegnan fresko.

YLEISVAIKUTELMA:

Tiivisrakenteinen vankka ja voimakas; vahva luusto ja hyvin kehittyneet lihakset, karkea karvapeite.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA:

Rakenne kutakuinkin neliömäinen. Rungon pituus yhtä suuri kuin säkäkorkeus, kuitenkin 1-2 cm pitempi runko sallitaan. Pään pituus 4/10 säkäkorkeudesta. Pää on poskikaarien kohdalta kapeampi kuin puolet koko pään pituudesta.

KÄYTTÄYTYMINEN JA LUONNE:

Luonnostaan sosiaalinen, säyseä ja kärsivällinen. Spinone on kokenut metsästyskoira kaikissa maastoissa. Se on hyvin kestävä ja menee empimättä okasiin pensaikkoihin ja syöksyy kylmään veteen. Se pystyy vetävään ja nopeaan raviin, ja on luonnostaan erinomainen noutaja.

PÄÄ:

Kallon ja kuonon ylälinjat ovat erisuuntaiset.

Kallo-osa: Muodoltaan soikea, kallon sivut laskevat hieman kuten harjakatto, niskakyhmy erittäin hyvin kehittynyt, ja keskiharjanne selvästi erottuva. Otsa ei ole kovin kaartunut eteen- eikä ylöspäin. Kulmakaaret eivät ole liian voimakkaat. Otsauurre on hyvin selvä.

Otsapenger:

Tuskin havaittava.

Kirsu:

Kuononselän suuntainen, kookas, sienimäiseltä vaikuttava, yläreuna on hyvin paksu ja selvästi pyöristynyt. Valkoisilla koirilla lihanvärinen, valko-oransseilla hieman tummempi ja ruskea-päistäriköillä kastanjanruskea. Sivulta katsottuna kirsu on hieman ulkoneva. Sieraimet suuret ja ulkonevat.

Kuono-osa:

Yhtä pitkä kuin kallo. Kuonon syvyys keskikohdasta on 1/3 pituudesta. Kuononselkä suora tai hieman kyömy. Kuonon sivut yhdensuuntaiset, joten edestä katsottuna kuonon muoto on neliömäinen.

Huulet:

Melko ohuet ylähuulet muodostavat kirsun alapuolelle avoimen kulman ja ovat etuosastaan pyöristyneet. Ne peittävät alahuulet; suupieleen muodostuu näkyvä poimu. Ylähuulet muodostavat kuonon alalinjan; kuonon syvin kohta on suupielessä.

Leuat/ hampaat/ purenta:

Leuat ovat voimakkaat ja normaalisti kehittyneet. Alaleuan luut ovat keskiosastaan vain hieman kaarevat. Hammaskaaret toisiinsa sopivat. Leikkaava tai tasapurenta.

Posket:

Kuivat

Silmät:

Suuret, avoimet, kaukana toisistaan ja lähes pyöreät, eivät syvällä sijaitsevat eivätkä ulkonevat; silmäluomet ovat tiiviit. Silmät ovat okranväriset, tummuusaste on suhteessa karvapeitteen väriin.

Korvat:

Lähes kolmion muotoiset, pituudeltaan korkeintaan 5 cm kurkun alalinjaa alempana. Korvan kiinnityskohta on leveä ja alkaa pään ja alkaa niskan liittymäkohdasta sekä päättyy poskikaaren puoliväliin. Korvan etureuna on tiiviisti poskenmyötäinen, ei laskostunut vaan sisäänpäin kääntynyt. Korvan kärki on hieman pyöristynyt. Korvat ovat lähes aina lepواسennossa, tyvi nousee vain hieman. Korvarusto on ohut. Korvia peittää tiivis karvapeite, jossa yksittäisiä pitempiä karvoja, joiden määrä lisääntyy reunoja kohti.

Kaula:

Vahva ja lihaksikas, erottuu selvästi niskasta ja yhtyy sulavasti lapoihin. Kaulan pituus vähintään 2/3 pään pituudesta, ympärys 1/3 säkäkorkeudesta. Kaulan alla on kaksi pientä kaulanaluspussia.

RUNKO:**Ylälinja:**

Muodostuu kahdesta osasta: ensimmäinen laskee lähes suorasti säästä yhdenteentoista selkänikamaan ja toinen, hieman kupera yhtyy tiiviiseen selvästi kaareutuvaan lanneosaan.

Säkä:

Ei liian kohoava. Lapaluiden kärjet ovat kaukana toisistaan.

Lanne:

Hieman köyry ja hyvin kehittyneiden lihasten ansiosta leveä. Lanneosan pituus on hieman pienempi kuin 1/5 säkäkorkeudesta ja sen leveys on lähes sama kuin pituus.

Lantio: Leveä, pitkä, hyvin lihaksikas ja viisto, muodostaa 30 - 35°:en kulman vaakatason kanssa. Viistous mitataan lantion luiden asennosta.

Rintakehä:

Leveä ja syvä, yltää vähintään kyynärpäiden tasolle. Rintakehä on selvästi pyöristynyt keskikohdastaan, missä myös sen halkaisija on suurin. Rintakehä kapenee rintalastaa kohti, se ei kuitenkaan ole muodoltaan kölimäinen. Kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet ja viistot, kylkiluiden välit ovat leveät. Viimeiset kylkiluut ovat pitkät, viistot ja hyvin avautuneet.

Alalinja ja vatsa:

Alalinja on lähes vaakasuora rintalastan kohdalla ja kohoaa hieman kohti vatsaa.

Häntä:

Etenkin tyvestään paksu, asennoltaan vaakasuora tai riippuva. Ei hapsutusta. Hännän tulisi olla tyvistetty 15-25 cm pituiseksi. (Huom: Suomessa tyvistyskielto)

RAAJAT:**Eturaajat****Yleisvaikutelma:**

Eturaajat edestä katsottuna täysin yhdensuuntaiset ja kohtisuorassa alustaan nähden. Sivulta katsottuna kyynärvarsi kohtisuora ja välikämmen hieman viisto.

Lavat:

Vahvat ja pitkät, pituudeltaan 1/4 säkäkorkeudesta, muodostavat noin 50 asteen kulman vaakatason kanssa. Suhteessa

rungon keskiviivaan lapojen kärjet eivät ole kovin lähellä toisiaan. Lavat liikkuvat täysin esteettömästi, lihakset ovat hyvin kehittyneet. Lavan ja olkavarren kulmaus on noin 105°

Olkavarret:

Asennoltaan viistot, muodostavat 60 asteen kulman vaakatason kanssa, lähes samansuuntaiset rungon pysty akselin kanssa ja hyvin lihaksikkaat.

Kyynärpäät:

Yhdensuuntaiset rungon keskiviivan kanssa. Kyynärpään kärjen tulee sijaita hieman lapaluun takakärjestä maahan vedetyn pystysuoran linjan edessä. Kyynärpään etäisyys maasta on puolet säkäkorkeudesta.

Kyynärvarret:

Hieman pitemmät kuin 1/3 säkäkorkeudesta. Edestä ja sivulta katsottuna pystysuorat, vahvaluiset. Vahvan jänteen ja luiden välinen uurre on selvästi näkyvässä.

Ranteet:

Jatkavat kyynärvarren pystysuoraa linjaa

Välikämmenet:

Litteät ja edestä katsottuna pystysuorat kyynärvarren jatkeet. Sivustaa katsottuna hieman viistot, pituus on noin 1/6 alusta ja kyynärpään välisestä etäisyydestä.

Käpälät:

Tiiviit ja pyöreät. Varpaat ovat tiiviit ja kaareutuneet sekä lyhyen, tiheän karvan peittämät; varpaiden välit karvaiset. Päkiät ovat joustavat ja kovat, väriltään suunnilleen karvapeitteen värin mukaiset. Kynnet ovat vahvat, maata kohti kaareutuneet ja hyvin pigmentoituneet, eivät kuitenkaan koskaan mustat.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma

Sivulta katsottuna pakarat ovat hieman kaarevat, hyvät kulmaukset, kintereet ovat kohtisuorassa maahan nähden. Takaraajat ovat takaa katsottuna yhdensuuntaiset ja kohtisuorassa maahan nähden.

Reidet:

Pituus vähintään 1/3 säkäkorkeudesta, leveydeltään 3/4 pituudesta. Vahvat lihakset. Asento on hieman viisto. Reiden takareuna on hieman kaareva.

Sääret:

Hieman reisiä pitemmät, muodostavat 55–60 asteen kulman vaakatasoon nähden. Yläosastaan kuivan lihaksikkaat. Akillesjänteen ja luiden välinen rako selvästi havaittava.

Kintereet:

Sivusta katsottuna hyvin leveät. Kintereen korkeus maasta noin 1/3 säkäkorkeudesta. Kinnerkulma noin 150 astetta.

Väljalat:

Vahvat, kuivat ja kaikista suunnista katsottuna asennoltaan pystysuorat. Sisäpinnalla voi olla yksinkertainen nivelikäkannus.

Käpälät:

Rakenteeltaan kuten etukäpälät, mutta muodoltaan hieman soikeammat.

Liikkeet:

Vaivaton, löysä askel. Metsästyksessä vetävä nopea ravi, ajoittain laukka-askelia.

Nahka:

Tiiviisti rungon myötäinen paksu ja sileä. Päässä kurkussa, nivustaiveissa, kainaloissa ja rungon takaosissa ohuempaa, kyynärtaiveissa pehmeän tuntuista. Alaleuan haarasta alkaa kaksi kaulapussia jotka ulottuvat kaulan puoliväliin. Kun koiran pää on alhaalla, voidaan havaita silmän ulkokulmasta posken yli ulottuva ihopoimu, jonka takareunassa on karvatupsu. Ihon väri vaihtelee karvapeitteen värin mukaan. Limakalvojen värin tulee olla sopusoinnussa karvapeitteen väriin.

KARVAPEITE:

Karva:

Rungossa karvan pituus 4-6 cm, kuonossa, päässä, korvissa, raajojen etuosassa ja käpälissä lyhyempää. Raajojen takaosassa karva on karkean harjamaista, mutta ei muodosta hapsuja. Pitkät ja jäykät karvat koristavat kulmakarvoja ja huulia muodostaen silmäripset, viikset ja partatupsun. Karva on jäykkää, tiheää ja melko rungonmyötäistä; pohjavilla puuttuu.

Väri:

Puhtaan valkoinen; valkoinen oranssinmerkein, valko-oranssi täplikäs; valkoinen ruskein merkein, päistärikkö tai ruskeapäistärikkö. Kolmivärisyys, tan-merkit tai musta kaikissa muodoissa tai yhdistelmissä ei ole sallittua.

KOKO ja PAINO:

Säkäkorkeus :

urokset 60-70 cm, nartut 58-65 cm.

Paino:

urokset 32-37 kg, nartut 28-30 kg.

VIRHEET:

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Vakavat virheet:

Yhdensuuntaiset kallon ja kuono-osan ylälinjat, kovera kuononselkä.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

Täysin pigmentitön kirsu. Hera silmä. Mustaa ihon tai limakalvojen pigmentissä. Kolmivärisyys, tan-merkit, musta väri eri

muodoissa tai yhdistelmissä karvapeitteessä. Yläpurenta tai selvä alapurenta.
HUOM: Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin

5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Taulukko 11. Aiemman tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Käyttöominaisuuksien testaaminen	KAER-kokeisiin osallistuminen	KAER-kokeisiin osallistuneiden ja siellä palkittujen koirien määrä on lähes tuplaantunut edeltävään tarkastelujaksoon verrattuna.
Jälkeläistarkastus	Junkkarikatselmus	Junkkarin ulkomuotokatselmukseen ja käyttökokeeseen osallistuminen on parantunut, mutta parantamisen varaa on.
Luuston vahvuus	Jalostukseen käytettävien yhdistelmien tasapainoisuus	Havaittavissa paranemista. Vahvuuden lisäksi on kiinnitettävä huomiota myös luuston toiminnalliseen rakenteeseen.
Turkin laadun parantaminen	Huomioidaan pohjavillaiset ja pehmeäturkkiset yksilöt	Pohjavillaa ja pehmeää turkkia esiintyy edelleen, mutta suuntaus parempaan.
CA:n ehkäisy	Jalostuksentavoiteohjelmassa suositeltiin, että kahta mahdollista kantajaa ei pariteta keskenään	Kantajia ei ole yhdistetty. Geenitesti kehitetty Britanniassa.
Terveystietojen kartoitus	Terveyskyselyjen lähettäminen	Terveyskyselyjä on jaettu Saksanseisojakerhon tapahtumissa. Suunniteltu vuotuinen terveystietojen lähettäminen ko. vuonna 2 vuotta täyttävillä pentueilla ei toteutunut ajanpuutteen vuoksi. Terveyskyselyjä on lähetetty postitse suunnatusti, ja tulos on ollut varsin hyvä. Vuosina 1999–2009 syntyneistä koirista terveystietojen lähettämiseen on vastattu tai terveystietoja muutoin toimitettu 46 prosentista koiria. Terveystietojen palautuminen korreloi suoraan kasvattajan aktiivisuuden kanssa. Ilmoitetut terveystietojen on listattu kunkin vuoden vuosikirjassa.
Jalostuskoirien testaus KAER-kokeessa	KAER-kokeisiin osallistuminen	Edeltävän JTO:n tarkastelujakson aikana vain 2% jalostuskoirista oli testattu KAER-kokeessa. Tavoite asetettiin 20%:iin. Tavoite saavutettiin, ja vuosina 2004–2008 käytetyistä koirista 43% oli testattu KAER-kokeessa.

Aktiivisten kasvattajien ansiosta lonkkakuvattujen koirien määrä on tuplaantunut edeltävän JTO:n tarkastelujaksoon verrattuna. On suositeltavaa kuvata sekä lonkat että kyynärpäät muiltakin kuin jalostukseen käytettäviltä koirilta, koska spinone on käyttökoirarotu, ja terve rakenne on perusedellytys päivien, jopa viikkojen, yhtäjaksoiseen fyysisesti rasittavaan työskentelyyn vaikeissakin maastoissa. Rakenteen kestävyuden erinomainen mittari on myös pitkäkestoinen metsästyskäyttö vaativissa maastoissa. Käyttöominaisuuksien testaamisen suhteen kehitystä on myös ollut positiivista, mutta kriittistä valintaa käyttöominaisuuksien suhteen on tarpeen jatkaa jalostuksessa jatkossakin.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

Jalostuksen tavoitteena on laajentaa rodun geenipohjaa Suomessa hallitusti jalostuksen pitkäjänteisyyden ja koirien terveyden turvaamiseksi. Geenipohjaa pyritään laajentamaan kannustamalla tuonteihin ja keinosiemennyksiin tuontispermalla. Keinosiemennys koirien huonon luonteen tai lisääntymishaluttomuuden vuoksi ei ole hyväksyttävää. Saksanseisojakerho ei suosittele keinosiemennystä, mikäli uroksella ja nartulla ei ole pentuja normaalista astutuksesta.

Saksanseisojakerhon rotuyhteyshenkilö avustaa jalostusyhdistelmien valinnassa. Käytetään jalostukseen käyttöominaisuuksiltaan, terveydeltään ja luonteeltaan hyviä koiria. On huomioitava, että käyttökoiira ei saa olla luonteeltaan arka, ja sen täytyy säilyttää toimintakykynsä tai palautua toimintakykyiseksi kohtuullisessa ajassa myös yllättävien tilanteiden jälkeen. Käyttöominaisuudet tulisi testata ainakin nuortenluokassa, jolloin pystytään näkemään perinnöllisiä taipumuksia. Kasvattajien tulee informoida pentujen ostajia Junkkari-kokeesta ja avustaa kouluttamisessa tai koulutusavun saamisessa.

Jalostukseen käytettävien yksilöiden virheet tulee suhteuttaa koiran kokonaisuuteen nähden niin, että tavoitteena on rakenteellisesti terve ja käyttöön sopiva koira. Luonteessa olevia virheitä ei tule sallia. Kasvattajien tulee tiedostaa, että jokainen teetetty pentue on rodun jalostusta ja osaltaan vaikuttaa kannan rakenteeseen, ja siitä on kannettava vastuu. Olisikin ehdottoman tärkeää, että kaikki siitokseen käytettävät koirat täyttäisivät jalostuskoirille asetetut perusvaatimukset ja että koiran jälkeläisten tasosta olisi virallista tietoa ennen kuin koira käytetään uudelleen. On tärkeää, että jalostukseen käytettyjen koirien käyttöominaisuudet testataan KAER-kokeessa tai todetaan muuten luotettavasti rotujärjestön ohjeiden mukaan. On tärkeää, että hieno metsästyskoirarotu säilyisi alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan ja käyttökelpoisena vaihtoehtona seisovaa kanakoiraa harrastuskumppanikseen etsiville koiraharrastajille.

Huomioidaan rotumääritelmän mukaiset virheet, joista on haittaa metsästyskoiralle mm.

- rodunomaista käyttöä kestävä rakenne
- virheelliset, pehmeät turkit jotka ovat hankalia metsästäessä. Karvan tulee olla karkeaa, tiheää ja rungon myötäistä; pohjavillan tulee puuttua.
- noudatetaan PEVISA-ohjelmaa
- luuston vahvuus: spinone on voimakasluustoinen ja lihaksikas, raajat hyvin kulmautuneet
- löysät silmäluomet ovat virhe
- jyrkkä lantio

Tuomareille pyritään kouluttamaan oikea rotumääritelmän mukainen näkemys, joka auttaa jalostuskoirien valinnassa. Rotutyypin ja terveen rakenteen vastaisia piirteitä omaavia koiria ei tule palkita korkeimmilla palkintosijoilla.

Koko rodun tasolla jalostusvalintojen tulisi ohjautua siten, että käyttökelpoinen materiaali hyödynnetäisiin mahdollisimman tarkoin ja tasaisesti. Pienissä populaatioissa tulisi välttää myös tarpeetonta sukusiitosta sekä pyrkiä pitämään koko populaation keskimääräinen sukusiitosaste alhaalla. Vastuu populaation sukusiitosasteen kasvusta kuuluu niin narttujen kuin urostenkin omistajille. On suositeltavaa odottaa jälkeläisnäyttöjä ennen kuin koiraan käytetään jalostukseen uudelleen.

Jalostukseen pyritään käyttämään mahdollisimman korkealuokkaisia yksilöitä. Siitosyhdistelmää suunniteltaessa tulee ottaa huomioon yksilöiden terveys, luonne, käyttöominaisuudet ja ulkomuoto. Jalostusarvoa määriteltäessä kiinnitetään huomiota koiran oman laadun lisäksi myös sen jälkeläisten ja sukulaisten laatuun, koska koira periyttää sukutauluaan. Syvälinen koiran sukulaisten tuntemus auttaa ennakoimaan koiran jälkeläisten ominaisuuksia. Siitosuroksen ja -nartun mahdollisimman monelle jälkeläiselle tulisi tehdä jalostustarkastus. Rotujärjestö järjestää vuosittain ulkomuotokatselmuksen edellisenä vuonna syntyneille spinoneille Junkkarin yhteydessä, minkä lisäksi päänäyttelyn yhteydessä järjestetään jalostusuroskatselmus.

6.1 Visio

Käyttöpuolen vahvistumisessa rodussa on tapahtunut paljon positiivista kehitystä, mistä kiitos kuuluu aktiivisille kasvattajille. Pyritään jatkossakin myymään pentuja mahdollisimman paljon metsästäjille ja siten välttämään rodun jakautuminen käyttö- ja näyttölinjaisiin. Metsästys- ja muiden rodulle tyypillisten luonneominaisuuksien säilyttämiseksi jalostukseen käytettävät yksilöt tulee testata KAER-kokeessa. Lisätään myös muiden kuin jalostukseen käytettävien koirien koe- ja näyttelykäyntien määrää sekä lonkkakuvausprosenttia. Koska uutta verta on kohtuullisen vaivatonta hakea Euroopasta, laajennetaan rodun geenipohjaa hallitusti käyttöominaisuuksia heikentämättä.

6.2 Rodun tavoitteet

Populaation kokonaistila ja rakenne:

Pitää populaatio geneettisesti mahdollisimman laajana ja terveenä. Vältetään lisäämästä koiramäärää käyttöominaisuuksien kustannuksella.

Luonne:

Säilytetään spinonen rodunomainen, työkoiralle ominainen koulutusta kestävä luonne.

Käyttöominaisuudet:

Pyritään säilyttämään käyttöominaisuudet testaamalla jalostukseen käytettävät koirat KAER-kokeessa ja valitsemalla yhdistelmiä, joissa koirien käyttöominaisuudet täydentävät toisiaan. Kahta saman puutteen omaavaa koira ei tule yhdistää. Myös muiden kuin jalostuskoirien koekäyntien määrää pyritään nostamaan, jotta saadaan tietoa yksittäisten koirien ominaisuuksien lisäksi myös sukulinjojen ominaisuuksista.

Terveys:

Tavoitteena on terve, kestävä, monipuolinen työkoira. Pyritään säilyttämään rodun terveys ja elinvoimaisuus laajentamalla rodun geneettistä pohjaa. Lonkkakuvausprosentti pyritään pitämään vähintään saavutetulla tasolla. Kynärkuvattujen koirien ja palautettujen terveystarkastusten määrää pyritään nostamaan.

Ulkomuoto:

Tavoitteena on rotumääritelmän mukainen, käyttökoiralle sopiva ja terve ulkomuoto. Ulkomuotoarvostelussa tulee kiinnittää huomiota terveeseen ja rodulle tyypilliseen, käyttöä kestäväan rakenteeseen.

6.3 Rodun strategia

Rotujärjestö pyrkii saavuttamaan asetetut tavoitteet jakamalla rodun harrastajille mahdollisimman paljon ja avoimesti informaatiota rodussa kulloinkin esiintyvistä ongelmista. Rodun harrastajien toivotaan suhtautuvan tietoon asiaan kuuluvalla vakavuudella. Kasvattajia rohkaistaan hyödyntämään jalostusneuvojan ja jalostustoimikunnan apua yhdistelmiä suunnitellessaan tiedottamalla heille jalostustoimikunnan työstä mm. Saksanseisojakerhon internetsivuilla sekä SSK: lehdessä. Neuvoja, tilastotietoja tai muuta informaatiota tarvitessaan kasvattaja voi kääntyä jalostustoimikunnan puoleen. Jalostustoimikunnan työ perustuu tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan. Jokainen tapaus käsitellään yksilöllisenä ja harkinnan mukaan voidaan näistä ohjeista joustaa tai niitä voidaan tarvittaessa tiukentaa. Vähimmäisvaatimukset arvioidaan suomalaisten spinoneiden kulloisenkin tason mukaan painottaen pyrkimystä mahdollisimman korkealaatuisen jalostukseen. Koko rotua koskevia tietoja pyritään julkaisemaan yhdistyksen jäsenjulkaisussa mahdollisimman paljon. Pyritään rohkaisemaan harrastajia palauttamaan terveystarkastuksen (myös terveistä) koiristaan: kukaan ei tahallaan sairaita koiria jalosta tai omaa koiraansa sairastuta. Pään puskaan laittaminen ei auta pitemmän päälle ketään.

Populaation kokonaistila ja rakenne:

Rotujärjestön rotuyhteyshenkilö tukee kasvattajia yhdistelmien suunnittelussa ja tuonneissa. Suositetaan tuonteja ja keinosiemennystä tuontispermalla populaation laajentamiseksi. Keinosiemennystä huonon luonteen tai astumishaluttomuuden vuoksi ei tule hyväksyä, eikä Saksanseisojakerho suosittele keinosiemennystä, mikäli uroksella ja nartulla ei ole luonnollisesta astutuksesta syntyneitä pentuja. Jalostusuroksen valinnassa on syytä kysyä ehdotusta jalostusneuvonnasta tai ainakin tarkistuttaa oman ehdokkaan sukutaulun yhteensopivuus.

Luonne:

Jalostukseen käytettävien koirien ominaisuudet testataan KAER-kokeessa, jossa myös koiralle ominainen luonne ja taipumukset tulevat ilmi. Tuomareiden tulee koekertomuksissa ja näyttelyarvosteluissa huomioida entistä tarkemmin, mikäli koiran luonteessa on huomauttamista. Etenkin huomiota on kiinnitettävä kaikenlaiseen arkuuteen.

Käyttöominaisuudet:

Jalostukseen käytettävien koirien ominaisuudet testataan KAER-kokeessa. Tuomareiden toivotaan kirjaavan koiran ominaisuudet koekertomukseen nykyistä tarkemmin, jotta saadaan tietoa koirien jalostusominaisuuksista.

Terveys:

Rotujärjestön jalostustoimikunta kerää koirien terveyttä koskevaa tietoa ja tiedottaa siitä kasvattajille. Kasvattajia rohkaistaan käyttämään rotuyhdysheijän ja jalostustoimikunnan apua yhdistelmiä ja tuonteja harkitessa tiedottamalla heille jalostustoimikunnan työstä mm. rotujärjestön internetsivuilla.

Ulkomuoto:

Ulkomuotoarvostelussa tulee kiinnittää huomiota terveeseen, rodulle tyypilliseen ja käyttötarkoitukseen sopivaan rakenteeseen.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

Taulukko 12. SWOT-analyysi rodun tilasta

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">- Rotujärjestöllä toimiva organisaatio, joka mahdollistaa koetoiminnan- Saksanseisojakerhon tietokannassa paljon arvokasta tietoa- Hyvät suhteet ulkomaille sekä rotua harrastaviin yhdistyksiin että kasvattajiin, ja kielitaito- KAER-kokeessa testattujen ja palkittujen koirien määrä on hyvin kasvussa, samoin palkitsemisprosentti- Avoin informaation jakaminen rotujärjestön tietokannan kautta- Aktiivinen toiminta rotujärjestössä mm. koulutusten ja KAER-kokeiden muodossa.- Kattava terveystietojärjestelmä- Toimiva rotujärjestön infrastruktuuri, mm. kokeet, jalostuskatselmukset, koulutuspäivät ja aluekouluttajat- Spinoneiden roturyhmäkokouksia, metsästyskoulutusta ja SM-kisoja järjestetty jo useana vuonna harrastajien yhteishengen lisäämiseksi.	<ul style="list-style-type: none">- Kapea geenipohja- KAER-kokeessa testattujen koirien pieni määrä- Jalostustyö on nykyiselläänkin osin liian ulkomuotopainotteista luonteen ja käyttöominaisuuksien sijasta.- Rodun harrastajapiirien näkökantaerot vievät energiaa ja tulehduttavat henkilösuhteita.- Vähäinen osallistuminen rodun piirissä järjestettyihin roturyhmäkokouksiin, metsästyskoulutuksiin ja kokeisiin.

<ul style="list-style-type: none"> - Lonkkakuvattujen koirien kasvava määrä - KAER-kokeessa testattujen koirien kasvava määrä - Lähes kaikki pennut myyty viime vuosina metsästäjille 	
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Innokkuus rodunomaisen käytön kehittämiseen - Kiinnostus tuonteihin - Kasvava kiinnostus rotua kohtaan metsästyskoirana - Yhteistyö ulkomaisten rotua harrastavien yhdistysten ja kasvattajien kanssa - Aktiivisuus järjestää koulutuksia ja kokeita - Pyritään kannustamaan muista koiraharrastuslajeista kiinnostuneita metsästyksen pariin. 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geneettisen pohjan kapeneminen entisestään - Valtarotujen jalkoihin jääminen - Viehättävän ulkomuodon ja luonteen vuoksi suosio seura- ja muuna harrastuskoirana voi kasvaa. - Rodun suosion mukanaan tuomat negatiiviset asiat kuten alkuperäiseen käyttöön soveltumaton luonne ja rakenne. - Rodun suosio edistää rodun kasvatusta muihin kuin metsästysharrastukseen, mikä on negatiivinen asia käyttöominaisuuksien vaalimisen kannalta. - Metsästysmahdollisuuksien heikkeneminen joissain osissa Suomea ja metsäkanelintukantojen lasku.

6.5 Varautuminen ongelmiin

Taulukko 13. Varautuminen tulevaisuuden ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Pentukysyntä romahtaa	Rodun terveys heikkenee, metsästysominaisuuksien vähäinen näyttö.	Edistetään rodun tunnettuutta osallistamalla KAER-kokeisiin.	Käytetään jalostukseen terveistä linjoista olevia terveitä ja testattuja yksilöitä. Kasvattajien tulee aktivoida pentujen ostajia myös julkisiin käyttöominaisuuksien esittämiseen.	Jalostus vaikeutuu kysynnän puuttuessa
Käyttöominaisuudet heikkenevät	Jalostukseen käytettyjen koirien käyttöominaisuuksia ei testata tarpeeksi, liian alhaiset valintakriteerit jalostuksessa, ulkomuotopainotteinen jalostus, rodulle epätyypillisten harrastusmuotojen lisääntyminen.	Kannustetaan pennunostajia ja kasvattajia osallistumaan KAER-kokeisiin, koulutus, valistus.	Tiedotus ja koulutus, myönteinen julkisuus rodunomaiselle käytölle.	Rodun alkuperäinen rodunomainen käyttö ja käyttöominaisuudet katoavat ja rotu muuttuu seura- ja näyttelykoiraksi
Terveys heikkenee	Kapea geneetti-	Kerätään tietoa	Suositaan tuonteja	Jalostus vaikeutuu

	nen pohja, huonot yhdistelmät, matadorien käyttö jalostuksessa, jalostukseen käytettäviä koiria ei testata.	koirien terveydestä ja tiedotetaan kasvattajia. Aktiivinen yhteistyö kasvattajien ja jalostustoimikunnan välillä.	ja keinosiemennyksiä tuontispermalla, kannustetaan kasvattajia hyödyntämään jalostustoimikunnan palveluita ja kokemusta.	ja kysyntä laskee, rotu ei enää sovellu alkuperäiseen käyttöön.
--	---	---	--	---

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Taulukko 14. Toimintasuunnitelma jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi

Vuosi	2011	2012	2013	2014
Toimenpiteet	<p>1) Tiedotetaan jalostustoimikunnan ja jalostusneuvojan työstä kasvattajille</p> <p>2) Tiivistetään yhteistyötä jalostusneuvojan ja kasvattajien välillä</p> <p>3) Kannustetaan harrastajia palauttamaan terveystarkastus koiristaan/kasvattajia palauttamaan terveystarkastus koiristaan/kasvateistään</p> <p>4) Tiedotetaan terveystarkastusten vastauksista</p>	<p>1) Tiedotetaan jalostustoimikunnan ja jalostusneuvojan työstä kasvattajille</p> <p>2) Tiivistetään yhteistyötä jalostusneuvojan ja kasvattajien välillä</p> <p>3) Kannustetaan harrastajia palauttamaan terveystarkastus koiristaan/kasvattajia palauttamaan terveystarkastus koiristaan/kasvateistään</p> <p>4) Tiedotetaan terveystarkastusten vastauksista</p>	<p>1) Tiedotetaan jalostustoimikunnan ja jalostusneuvojan työstä kasvattajille</p> <p>2) Tiivistetään yhteistyötä jalostusneuvojan ja kasvattajien välillä</p> <p>3) Kannustetaan harrastajia palauttamaan terveystarkastus koiristaan/kasvattajia palauttamaan terveystarkastus koiristaan/kasvateistään</p> <p>4) Tiedotetaan terveystarkastusten vastauksista</p>	<p>1) Tiedotetaan jalostustoimikunnan ja jalostusneuvojan työstä kasvattajille</p> <p>2) Tiivistetään yhteistyötä jalostusneuvojan ja kasvattajien välillä</p> <p>3) Kannustetaan harrastajia palauttamaan terveystarkastus koiristaan/kasvattajia palauttamaan terveystarkastus koiristaan/kasvateistään</p> <p>4) Tiedotetaan terveystarkastusten vastauksista</p>

Rodun harrastajien yhteishenkeä ja tavoitteellisuutta oman rodun suhteen pyritään kehittämään spinoneiden rotumestaruuskisoissa ja koulutuspäivillä. Tapahtumista tiedotetaan rotujärjestön foorumeilla ja Spinone Sitella.

7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Strategisten toimenpiteiden toteutumisen seuranta

Populaation kokonaistila ja rakenne: seurataan jälkeläismäärä/yksilö. Seurataan tuontikoirien ja tuontispermakeinosiemenysten määrää. Seurataan jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista ja kasvattajien sitoutumista ohjelmaan. Raportoidaan tilanteesta vuosittain rotujärjestön puitteissa. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Luonne:

Seurataan KAER-kokeeseen ja näyttelyihin osallistuneiden koirien määrää ja suhdetta, jotta tiedetään, paljonko koirien käyttöominaisuuksia on testattu (Taulukko 6). Seurataan, mikäli huomautettavaa koirien luonteissa ilmenee. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Käyttöominaisuudet:

Seurataan KAER-kokeeseen osallistuneiden koirien määrää. Laaditaan yhteenveto kokeissa käytettyjen koirien ominaisuuksista. Kokeisiin osallistuneiden koirien tulokset ja koekertomukset julkaistaan Saksanseisojakerhon tietokannassa ja vuosikirjassa.

Terveys:

Rotujärjestön jalostustoimikunta kerää koirien terveyttä koskevaa tietoa ja tiedottaa siitä kasvattajille. Seurataan tiedottamisen toteutumista. Seurataan lonkkakuvattujen koirien määrää ja laatua. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Ulkomuoto:

Lähteinä käytetään rotujärjestön vuosikirjaa ja terveystarkastusten vastauksia tai muuta kautta saatua tietoa. Näyttelyihin osallistuneiden koirien tulokset ja arvostelut julkaistaan Saksanseisojakerhon tietokannassa ja vuosikirjassa. Seurataan rakenteen terveyttä ja rodunomaisuutta, sekä puututaan mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin tiedotuksella. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Tavoiteohjelmassa asetettujen päämäärien saavuttaminen:

Populaation kokonaistila ja rakenne: tavoitteena on, että jälkeläismäärä/yksilö on 10–12 prosenttia viiden edeltävän vuoden aikana syntyneistä pennuista, kuitenkin enintään noin 20 jälkeläistä. Syntyneiden pentueitten sukusiitosprosentti on enintään 6,25 prosenttia (serkusparitus). Poikkeuksista on neuvoteltava jalostustoimikunnan kanssa. Seurataan matadorilinjaisten koirien jalostuskäyttöä ja kannustetaan tuonteihin. Pyritään laajentamaan geenipohjaa tuontikoirien tai -sperman avulla. Tuontikoirien yhdistäminen pelkästään nykyiseen kantaamme ei ole kestävä ratkaisu, mutta jos lähivuosina tuontikoiria yhdistetään erityisesti keskenään, saamme muutamassa vuodessa käyttöömmme enemmän uutta jalostusmateriaalia.

Luonne:

Jalostukseen käytettävät yksilöt testattava näyttelyssä vähintään avoimessa luokassa tai Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa ja KAER-kokeessa. Jalostukseen ei käytetä koiria, joiden luonteessa on ollut useamman kerran huomauttamista arkuuden tai aggressiivisuuden vuoksi.

Käyttöominaisuudet:

Jalostukseen käytettävät yksilöt testattava KAER-kokeessa. Tavoitteena JTO:n 2011–2014 aikana nostaa KAER-kokeessa testattujen jalostukseen käytettävien spinoneitten määrä 75 prosenttiin. Vuosina 2004–2008 jalostukseen käytetyistä koirista 43 prosenttia oli osallistunut KAER-kokeeseen ja yksi osallistui pentueen syntymän jälkeen. Lisäksi tärkeänä tavoitteena on nostaa kaikkien KAER-kokeisiin osallistuvien koirien määrää, jotta saataisiin sukulaisnäyttöjä ja tietoja sukulinjojen ominaisuuksista yksittäisten koirien ominaisuuksien sijaan. Tavoitteena on saada lisää metsästäviä, vastuunsa tuntevia ja tavoitteellisia kasvattajia mukaan harrastustoimintaan.

Terveys:

Lonkkakuvattujen koirien osuus nostettava noin 75 prosenttiin. Tällä hetkellä lonkkakuvattujen spinoneitten määrä on noin 60 prosenttia kannasta. On suositeltavaa kuvata mahdollisimman monelta koiralta kyynär- ja tarvittaessa myös olkanivelet.

Ulkomuoto:

Jalostukseen käytetyt koirat ovat saaneet näyttelyssä avoimessa luokassa tai Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa vähintään maininnan ”hyvä”, joka ei ole tullut huonosta luonteesta johtuen.

Lähdeluettelo

Kirjalliset lähteet

- Aho, R. *Koiran rakenne ja liikunta*. Gummerus 1999
- Aho, R. *Tavoitteena terverakenteinen koira*. Riitta Aho Oy 2006.
- Bonasegale, C. Lo spinone barocco. Notiziario 17/2008. Club Italiano Spinonin julkaisuja.
- Ceresoli, A. Lo spinone italiano e le razze affini. Ed. Artemide Milano, 1951.
- Di Pinto, M. Mitä tarkoittaa ”parhaat käyttökoirat”? Notiziario 1/2005. Club Italiano Spinonin julkaisuja. Suom. Salla Finnilä. www.spinone.fi
- Di Pinto, M. kirjallinen tiedonanto spinonen rodunomaisesta toiminnasta pienpedoilla 7.1.2010
- Fossum ym. 2002. *Small Animal Surgery*. 2nd edition, Mosby.
- Fry, C. 1999. *The Italian Spinone*. Waterlooville: Kingdom Books.
- Garaffini-Brianzi kirjeenvaihto 1950–1960-luvulta
- Hazewinkel 2003. *Elbow dysplasia: Clinical aspects and Screening programs*. In: Proceedings of the 28th world congress of the World Small Animal Veterinary Association.
- Heikkinen, P. 2005. *KAER-kokeet*. Kirjallinen tiedonanto 11.01.2005.
- Koskentalo, Helena 2003. *Parempaan pentutulokseen*. Gummerus.
- Lappalainen A. Kynärnivelen kasvuhäiriöt. www.kennelliitto.fi
- Lappalainen A. Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö. www.kennelliitto.fi
- Lozza, M. La fase due. Notiziario 2/2007. Club Italiano Spinonin julkaisuja.
- Lozza, M. *Manuale Practico dello Spinone*. Club Italiano Spinoni. Suom. Salla Finnilä. www.spinone.fi
- Lozza, Marco & Di Pinto, Mario. Voitto, jolla on pitkät juuret. Il Giornale dello Spinone nro 31, joulukuu 2009. Suom. Salla Finnilä. www.spinone.fi
- Massimino L. Mitä tarkoittaa ”rotunsa tyypillisimmät edustajat”? Notiziario 1/2005. Club Italiano Spinonin julkaisuja. Suom. Salla Finnilä. www.spinone.fi
- Massimino, L. *Le Spine dello Spinone*. I Nostri Cani 06/2003.
- Menna, N. Kilpirauhasen vajaatoiminta. www.kennelliitto.fi
- Menna, N. Koiran atopia. www.kennelliitto.fi
- Menna, N. Koiran epilepsia. www.kennelliitto.fi
- Mentasti, G. *Lo Spinone senza Spine*. I Nostri Cani 05/2002.
- Mentasti, G. *The Spinone – An Italian View*. Dog World 09/1989.
- Mäki, K. & Ekman, T. *Terveempien koirarotujen puolesta - sukusiitosdepressiota ja matadorijalostusta vastaan*. www.koiranjalostus.fi.
- Nielen, Janss ja Knol 2001. *Heritability estimations for diseases, coat colour, body weight and height in a birth cohort of Boxers*. American Journal of Veterinary Research 62 (8): 1198-1206.
- Nummi, E. Koiran rakenne ja liikunta – ulkonäöllä on väliä. Münsterilehti 1/2006.
- Nykyri, P. Eturaajojen rakenne ja liikunta. www.elisanet.fi/picanel/koira-etuosa_Pekka%20Nykyri.doc
- Nykyri, P. Mistä syntyy kestävä ravi. www.elisanet.fi/picanel/koira-sivuliike_Pekka%20Nykyri.doc
- Paatsama, S. 1991. *Suuri Suomalainen Koirakirja*. Otava.
- Pagliariini, E. *Commento sulla Testa dello Spinone*. www.spinone.net/pagliariini.
- Peltonen, Martti. 2004. *Saksanseisojilla esiintyneet viat ja sairaudet*. Kirjallinen tiedonanto, joulukuu 2004.
- Rebaschio D. Kaksi rotua, yksi tyyli. Il Giornale della Cinofilia, nro 9, helmikuu 2008. Suom. Salla Finnilä. www.spinone.fi
- Rouhiainen, J. 2005. *Seisojan tavoiteltava luonne*. Kirjallinen tiedonanto 28.1.2005.
- Sacchetti, P. *The Italian Spinone*. Gun Dog Magazine 1–2/1989.
- Scheggi, M. Lo spinone. Ed. Olimpia, Firenze 1996
- Sundgren, Per-Erik 1993. *Lemmikkieläinten jalostus*. Suomen Kennelliitto.

Saksanseisojakerhon vuosikirjat 1998–2008

Saksanseisojakerho r.y. Terveyskyselyn 10/2009 mennessä saadut vastaukset.
Spinone rotumääritelmä. Suomen Kennelliiton julkaisu. 27.11.1989

Elektroniset lähteet

www.enci.it/razze/

www.delivet.net/tyrat.php

www.homevet.com/petcare/bloat.html

www.koiranjalostus.fi

www.saksanseisojakerho.fi/html/tietokannat.htm

www.spinone-italiano.it/

Järjestö- ja henkilölähteet (tiedot eri maiden kannoista)

Spinone Club of America, Jan Naigus (kirjallinen tiedonanto 16.2.2010)

Club Italiano Spinoni (kirjallinen tiedonanto 28.7.2009)

Hoppe, Anke (kirjallinen tiedonanto 9.12.2009)

Alix Johnson/Italian Spinone Club of Great Britain (kirjallinen tiedonanto 27.1.2010)

Wijnsouw, Annette (kirjallinen tiedonanto 23.12.2009)

Svenska Rasklubben för Bracco & Spinone (kirjallinen tiedonanto 9.12.2009)

Liite 1

Jalostustoimikunnan työ

Toimikunta pyrkii työssään ehdottamaan puolueettomuuteen ja noudattaa SKL-FKK:n ja Saksanseisojakerho ry:n yleisiä toimintaperiaatteita. Toimikunta vastaa sille esitettyihin kirjallisiin tiedusteluihin, jotka on tehty riittävän ajoissa, mieluiten kahta kuukautta ennen odotettua kiimaa. Toimikunnan päätös koskee vain sitä astutuskertaa johon tiedustelu kohdistuu.

Toimikunta tehdessään siitosyhdistelmäehdotuksen edellyttää kasvattajalta, että

- kasvattaja on saksanseisojakerhon jäsen
- kasvattaja on tehnyt SKL-FKK:n kasvattajasitoumuksen, kun yhdistelmä toteutuu,
- kasvattaja huolehtii pentujen ilmoittamisesta Junkkari-kilpailuun, joka on nuorten koirien perinnöllisten ominaisuuksien ja ulkomuodon katselmustilaisuus.
- kasvattaja pyrkii sijoittamaan pennut rodunomaiseen käyttöön

Jalostusyhdistelmässä voivat uroksen ja vastaavasti nartun näyttely- ja koetulokset ym. jossain määrin korvata toisen osapuolen puuttuvia tuloksia. Liian läheistä sukusiitosta vältetään FCI:n suosituksen mukaisesti.

Jalostustoimikunnan tulee pyrkiä seuraamaan muidenkin kuin edellä mainittujen sairauksien ja vikojen esiintymistä rodussa ja tarvittaessa ryhtyä niiden vaatimiin toimenpiteisiin. Narttua saa käyttää siitokseen, kun se on parituksen aikaan ylittänyt 24 kk iän. Rotu on hitaasti kehittyvä, eikä ole suotavaa sen käyttäminen jalostukseen liian nuorena.

Liite 2

Jalostusrekisterivaatimukset

Siitosyksilöiden vaatimukset pohjoismaiseen jalostusrekisteriin pääsemiseksi ovat seuraavat.

Narttu

- metsästyskoetus KAER AVO 2
- näyttelystä EH tai 2x H kuitenkin niin ettei H ole tullut huonon luonteen vuoksi.
- lonkkanivelet normaalit tai lähes normaalit

Uros

- metsästyskoetus AVO 1, muut samat kuin nartulla.

On pyrittävä siihen että jalostukseen käytettävät yksilöt täyttävät edellä esitetyt vaatimukset. Jälkeläisarvosteluun on kiinnitettävä huomiota ja koirien jalostuskäyttö on suhteutettava käytössä olevan jalostusmateriaalin laajuuteen.